

Cultura 311+

Pla de Drets Culturals de la Diputació de Barcelona

Diputació
Barcelona

Cultura 311+ Pla de Drets Culturals de la Diputació de Barcelona

Pla estratègic de l'Àrea de Cultura 2024-2027

Primera edició, desembre de 2024
C Diputació de Barcelona
Continguts, fotografies i coordinació:
Àrea de Cultura
Disseny i Producció: Subdirecció d'Imatge
Corporativa i Promoció Institucional
Maquetació: Jordi Rodríguez
Impressió: Departament de Reproducció
Gràfica
DL: B 22788-2024

Sumari

Presentacions	5
Introducció i context	8
Per una ciutadania cultural	8
Friburg, Roma, Barcelona: nous vincles per una cultura expandida	9
Ressonàncies institucionals pels drets culturals	10
La província de Barcelona: algunes dades sociodemogràfiques rellevants	11
De les dades a les evidències per al disseny de noves polítiques culturals al món local	12
Urbanitats i ruralitats culturals	14
Marc internacional dels drets culturals	16
Els drets culturals i l'Agenda 2030	20
L'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona	22
Pla d'actuació de mandat 2024-2027 de la Diputació	24
Una àrea, dues gerències i quatre xarxes territorials	25
Gerència de Serveis de Biblioteques	26
Gerència de Serveis de Cultura	27
Sector públic i ens participats	29
Objectius i principis de CULTURA 311+	30
Objectius	30
Principis per a un valor públic de la cultura	31

Eix Accés**36**

Àmbit 1. Llenguatges culturals i artístics

37

Àmbit 2. Acció lectora

42

Àmbit 3. Patrimoni cultural

47

Àmbit 4. Infraestructures i equipaments

52

Àmbit 5. Teixit cultural institucional i ciutadà

56

Eix Participació**62**

Àmbit 6. Mediació i educació

63

Àmbit 7. Cultura comunitària

69

Àmbit 8. Creació artística i literària

73

Eix Innovació i coneixement**78**

Àmbit 9. Innovació institucional

79

Àmbit 10. Articulació internacional

83

Àmbit 11. Comunitats d'aprenentatge

86

Àmbit 12. Democratització de la informació
i dades obertes

91

Àmbit 13. Anàlisi i planificació estratègica

96

Presentacions

La cultura és un pilar fonamental de les societats del segle XXI, un dret essencial que enriqueix la vida de les persones i de la societat. A la Diputació de Barcelona creiem fermament que l'accés a la cultura ha de ser universal i inclúsiu per reflectir la diversitat i la riquesa de les nostres comunitats i trencar les barreres entre les formes de cultura legitimada i altres formes d'expressió igualment vàlides, que fins ara potser no s'havien tingut prou en compte.

Aquest Pla de Drets Culturals de l'Àrea de Cultura, CULTURA 311+, neix amb l'objectiu de garantir que totes les persones, independentment de la seva situació socioeconòmica, de les seves circumstàncies vitals i del municipi o barri on visquin, puguin gaudir i participar activament en la vida cultural. Els drets culturals són un punt de partida essencial de la democràcia cultural, entesa com la capacitat de tot ciutadà de participar i representar les seves inquietuds i identitats culturals garantides per les polítiques públiques i sense cap mena de discriminació.

La Diputació de Barcelona ofereix una mà estesa als 311 municipis i les entitats locals de la província, en forma de suport i recursos per desenvolupar i fomentar una àmplia gamma d'iniciatives culturals. La cultura no és ni ha de ser només una font d'entreteniment, sinó també un mitjà per a la reflexió i la transformació social. Per això, aquest pla és un ventall que es desplega sobre tres grans eixos d'intervenció, l'accés, la participació i la innovació i el coneixement, des dels quals es despleguen 13 àmbits estratègics i 57 accions concretes i ambicioses, que inclouen projectes ja existents d'èxit comprovat i altres de nova creació que responen als canvis i noves necessitats de les nostres comunitats.

El treball transversal i en xarxa és un tret distintiu de la Diputació de Barcelona. Un dels objectius del pla és anar un pas més enllà i incentivar una visió estratègica comuna dins de l'Àrea de Cultura, col·laborant amb altres àrees de la corporació i aprofitant al màxim les xarxes de gestió de què disposem. Eficàcia, eficiència, responsabilitat i respostes imaginatives a nous reptes, un pla per millorar la qualitat de vida a través de la cultura: això vol ser CULTURA 311+.

Lluïsa Moret

Presidenta de la Diputació de Barcelona

L'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona presenta un pla estratègic cultural que té com a objectiu situar al focus de les polítiques públiques locals la perspectiva dels drets culturals. Aquest pla busca recollir la millor tradició de les polítiques municipals centrades en la garantia dels serveis i programes culturals per al conjunt de la ciutadania i facilitar noves mirades i recursos per poder ampliar el seu radi d'acció i abast vers els 311 municipis que conformen la província de Barcelona.

CULTURA 311+ es presenta com un reconeixement formal i institucional dels Drets Culturals i alhora situa una planificació estratègica de programes, projectes i recursos que n'impulsaran la implementació efectiva. Així mateix, vol ser una mà estesa als 311 municipis de la demarcació de Barcelona perquè incorporin polítiques que facilitin el desplegament del dret a accedir i participar de la cultura defugint tota mena de discriminació.

La Diputació de Barcelona presenta en aquest document un seguit d'accions que busquen aterrar en polítiques concretes diferents línies d'aproximació als drets culturals. I ho fa amb el convenciment que aquestes estratègies confereixen una nova centralitat a les polítiques culturals per entomar alguns dels principals reptes que avui ens interpel·len dins del camp cultural, i en la mateixa construcció de ciutadania: garantir uns nivells d'equitat i participació que permetin als ciutadans ser més lliures i disposar de les eines i contextos adequats per al desenvolupament vital individual i col·lectiu independentment del lloc d'origen i residència, de la classe o del gènere.

CULTURA 311+ es desplega a partir de 3 grans eixos (Accés, Participació, i Innovació i coneixement), 13 àmbits estratègics (llenguatges culturals i artístics; acció lectora; patrimoni cultural; infraestructures i equipaments; teixit cultural institucional i ciutadà; mediació i educació; cultura comunitària; creació artística i literària; innovació institucional; articulació internacional; comunitats d'aprenentatge; democratització de la informació i dades obertes; i anàlisi i planificació estratègica) i 57 accions de referència que incorporen projectes actualment existents que es volen potenciar i projectes nous en fase de disseny o implementació.

Així mateix, el Pla s'ha dissenyat amb la participació dels equips de l'Àrea de Cultura amb l'objectiu de transversalitzar mirades i estratègies que, per fi, busquen integrar en un programa compartit el conjunt de l'acció cultural sostinguda i impulsada per la Diputació.

CULTURA 311+ incorpora en el títol el nombre total dels municipis de la demarcació amb una clara voluntat de treballar amb el territori.

Per això, aquest document estratègic de mandat, que abasta del 2024 al 2027, vol ser un instrument per afavorir el benestar i millorar la qualitat de vida als nostres municipis, als quals es requerirà la participació i la complicitat per poder-lo desplegar amb garanties. Una nova eina per impulsar una plena ciutadania cultural com a pilar fonamental de la vida democràtica al conjunt de la província de Barcelona.

Pau González Val
President delegat de l'Àrea de Cultura

Introducció i context

Per una ciutadania cultural

Són molts els reptes que afrontem com a societat en ple segle XXI, i cap d'ells no es pot entomar amb garanties sense incorporar la variable cultural dins de les estratègies que busquen innovar en les respostes. La cultura, amb les seves múltiples derivades vinculades al coneixement, la informació, la ciència, els processos col·lectius o les arts, esdevé un territori social des d'on poder imaginar i dibuixar futurs millors, i al mateix temps conforma bona part de les pràctiques que ja el configuren.

La participació cultural contribueix de manera rellevant a la formació de les persones i de la capacitat crítica, i afavoreix el pas cap a societats madures, conscients i orgulloses de la seva diversitat, respectuoses i responsables amb les altres persones i amb l'entorn. La cultura esdevé un vector de canvi amb capacitat de crear nous marcs i imaginaris compartits i alhora desenvolupar models de vida responsables, més igualitaris i més sostenibles en termes ambientals, econòmics i socials. És per això que en la construcció de les nostres societats, tot projecte col·lectiu que busqui garantir la convivència, el respecte, els drets i les llibertats haurà de treballar amb les eines culturals com a un dels principals àmbits d'acció.

Si durant el segle xx el dret a la salut i l'educació van ser clau per a la igualtat i la democratització social, al segle xxi les polítiques culturals són també centrals per reduir les desigualtats i ampliar els drets i les oportunitats de la ciutadania.

Les capacitats culturals, en la seva diversitat, són fonamentals per a la vida democràtica: l'expressió, el debat informat, l'autonomia, la perspectiva crítica, la confiança, l'experimentació, el coneixement i la diversitat són aspectes rellevants que estan estretament lligats a les possibilitats reals de progrés individual i col·lectiu.

Si durant el segle xx el dret a la salut i l'educació van ser les polítiques clau per contribuir a la igualtat de les persones i la democratització social, al segle xxi les polítiques culturals són també centrals per continuar aprofundint en aquesta democratització, reduint les desigualtats i ampliant els drets i les oportunitats de la ciutadania. En efecte, si la cultura sempre ha estat central per donar sentit a allò que fem i per continuar preguntant-nos cap on anem, avui dia la necessitat d'incorporar-la en la configuració de les estratègies públiques transformadores és ineludible.

Friburg, Roma, Barcelona: nous vincles per una cultura expandida

El 2025 es compleixen divuit anys de la Declaració de Friburg, un document essencial en la configuració del marc global dels drets culturals, que aposta per obrir el radi d'actuació de les polítiques culturals més enllà de les estratègies de promoció dels sectors culturals:

El terme «cultura» abasta els valors, les creences, les conviccions, els idiomes, els sabers i les arts, les tradicions, institucions i modes de viure per mitjà dels quals una persona o un grup expressa la seva humanitat i els significats que dona a la seva existència i al seu desenvolupament.

Aquesta és avui encara una aproximació al fet cultural que obliga a eixamplar el marge de possibilitats per a les polítiques públiques, tot incorporant un seguit de vincles que situen aquestes actuacions en una centralitat estratègica. Els vincles entre cultura i educació, cultura i ciència, cultura i tecnologia, cultura i recursos naturals o cultura i salut, entre d'altres, confereixen nous valors en els quals cal aprofundir per donar noves respostes als principals reptes que avui ens afecten com a societat.

Els drets culturals són un punt de partida essencial de la democràcia cultural, entesa com la capacitat de tot ciutadà de participar i representar les seves inquietuds i identitats culturals garantides per les polítiques públiques i sense cap mena de discriminació. Els vincles que aquest pla estableix són una eina d'enorme valor per eixamplar aquest dret a l'acció cultural identificant, a través de les estratègies

presentades, la capacitat per propiciar noves formes de participació en contextos molt diversos.

Els vincles entre cultura i educació, cultura i ciència, cultura i tecnologia, cultura i recursos naturals o cultura i salut confereixen nous valors per donar respostes als principals reptes que avui ens afecten com a societat.

En aquest sentit, i molt vinculat a la capacitat d'obrir el marc de l'acció i la participació cultural, la Carta de Roma s'aproximava al 2020 a una nova definició del fet cultural com a «tot allò que fem més enllà de la supervivència, tot allò que fem per enriquir les nostres vides». Tal com assenyala aquesta declaració, una institució que treballi per a la democràcia i els drets culturals ho ha de fer en col·laboració amb els actors i agents de la societat perquè els seus ciutadans puguin:

- **Descobrir les seves arrels culturals**, perquè totes les persones puguin reconèixer el seu patrimoni, la seva identitat i el lloc que ocupen en el municipi, així com comprendre els contextos dels altres.
- **Crear expressions culturals**, perquè puguin formar part de la vida del municipi i enriquir-lo.
- **Compartir cultures i creativitat**, perquè la vida social i democràtica avanci amb l'impuls de l'intercanvi.
- **Gaudir dels recursos i espais culturals** de la ciutat, perquè totes les persones puguin inspirar-se, educar-se i renovar-se.
- **Protegir els recursos culturals** comuns, amb l'objectiu que totes les persones puguin beneficiar-se'n, ara i en el futur.

Estirant aquest fil, cal entomar el desplegament de nous vincles per a una idea expandida de la iniciativa pública en cultura reconeixent que aquesta va més enllà de les administracions i els ens locals, i que, per tant, tal com situa la Carta de Roma, cal establir noves formes de col·laboració i de coproducció de les iniciatives polítiques amb el teixit de la societat civil organitzada (en entitats, empreses, col·lectius independents i comunitats), que avui està desplegant eines i projectes per a l'accés i la participació cultural i en favor de l'interès general.

Ressonàncies institucionals pels drets culturals

Ens trobem en un context en què diferents escales administratives i competencials han decidit acceptar el repte de desplegar estratègies en favor dels drets culturals. El Pla de Drets Culturals de Barcelona (2021), el Projecte de Llei de Drets Culturals de la Generalitat de Catalunya, o el procés encetat al Ministeri de Cultura del Govern d'Espanya per a la configuració d'un pla de drets culturals a escala

estatal, confereix a CULTURA 311+ d'una coherència significativa entre administracions que podrà esdevenir un actiu estratègic per a cadascuna de les implementacions que se'n derivin, la qual cosa sens dubte haurà de revertir en un augment significatiu en el procés de reconeixement i desplegament dels drets culturals arreu.

CULTURA 311+ és una porta oberta a la col·laboració en l'àmbit local entre institucions públiques, entitats i comunitats com a forma d'intervenció i articulació política amb l'objectiu d'ampliar l'abast i l'impacte dels drets culturals.

En aquest sentit, aquest pla esdevé una porta oberta a la col·laboració entre institucions i administracions públiques com a una forma d'intervenció i articulació pública desitjable amb l'objectiu últim de poder ampliar l'abast i l'impacte d'aquest conjunt de polítiques, vinguin d'on vinguin.

La província de Barcelona: algunes dades sociodemogràfiques rellevants

A la província de Barcelona viu el 73,5 % de la població de Catalunya i al voltant del 12 % de la població espanyola. A finals de 2023 hi vivien 5.805.500 persones, de les quals un 16,3 % tenien nacionalitat no espanyola, una xifra lleugerament per sota de la mitjana catalana que és del 17,2 %.

Es tracta d'un territori densament poblat amb el triple d'habitants per km² que la mitjana de Catalunya (750 hab./km² respecte els 246 del conjunt de Catalunya) i 7 cops més densament poblat que el conjunt d'Espanya.

Ara bé, aquesta realitat presenta grans diferències entre els municipis de l'àmbit metropolità-litoral respecte de l'interior. Dels 311 municipis de la província, 230 tenen menys de 10.000 habitants, bona part dels quals es situen fora d'aquest àmbit territorial. Els 81 municipis amb més de 10.000 habitants concentren gairebé el 90 % de la població de la província.

Malgrat aquestes diferències significatives entre el pes de les comarques interiors i les de l'àmbit metropolità-litoral, el despoblament és menys marcat que en altres territoris catalans. Únicament 40 municipis dels 311 han perdut població (3.713 habitants) entre el 2005 i el 2023, mentre que els altres 271 han guanyat més de 580.000 habitants.

En els municipis amb una major població existeixen reptes sociodemogràfics rellevants, especialment vinculats amb el cost de l'habitatge i la dificultat de mantenir un lloc de residència estable. Els processos de gentrificació generen una atracció de població de renda per sobre de la mitjana, substituint la població que ja hi resideix. D'altra banda, trobem barris on es concentren habitatges amb males

condicions i entorns urbans on viuen persones en situació de vulnerabilitat social i econòmica. La segregació social i residencial acaba engendrant estigmatització, baixa participació social i una escassa organització veïnal. La situació afecta famílies, però és especialment important en les polítiques d'atenció a la infància i l'adolescència que queden fortament afectades per problemàtiques estructurals.

Quant a l'estructura per edats, la població en edat d'emancipació actual i futura (15-30 anys) es situa en un 17 % i la població per sobre de 65 anys en un 19 %. La tendència demogràfica es caracteritza per un descens en la natalitat i l'envelliment de la població. De fet, l'índex de sobreenvelliment a Catalunya ha augmentat considerablement en els darrers 20 anys, i ha passat del 10,5 % el 2002 al 16,8 % el 2023. L'envelliment provoca i agreuja grans reptes assistencials, tant en la salut com en els serveis socials i de suport a la dependència, però també la necessitat d'articular estratègies culturals i serveis d'oci, d'accés a la informació i d'espais de trobada en comunitat.

Per últim, cal apuntar la situació de les persones amb discapacitats. D'acord amb dades de l'any 2020, en tot el territori de la província de Barcelona hi havia 460.530 persones amb reconeixement legal de discapacitat, una xifra que representa el 8 % de la població total i es manté estable al llarg del temps.

De les dades a les evidències per al disseny de noves polítiques culturals al món local

El coneixement de les dades esmentades prèviament, o dels hàbits i les pràctiques culturals de la ciutadania, constitueixen un element essencial per a la presa de decisions en política cultural que complementa la informació obtinguda a través d'altres fonts i indicadors. En el cas dels municipis, la gestió diària permet copsar d'una manera sovint informal les inquietuds i els interessos culturals de la ciutadania. Ara bé, només a través d'estudis demoscòpics es pot assolir un coneixement global, sistemàtic i que creui el conjunt de dades socio-demogràfiques amb les pràctiques i els hàbits tant de les persones que participen de les propostes culturals com de les que no ho fan.

L'any 2019, el Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) va realitzar, en col·laboració amb l'investigador en política cultural Nicolás Barbieri, l'estudi *L'equitat en les polítiques culturals*, que identifica-va desigualtats en l'exercici efectiu dels drets culturals, és a dir, diferències significatives en el grau de participació cultural entre individus, i especialment entre col·lectius i grups socials. La recerca va identificar determinats factors que condicionen o provoquen aquestes desigualtats, descrits com a barreres a la participació. Entre les barreres hi ha elements vinculats als recursos materials i simbòlics (nivell educatiu, classe o estatus social, familiaritat amb la cultura), d'altres associats a la diferència (edat o perspectiva generacional, gènere, el lloc on es viu -codi postal- o de procedència), i uns

darrers que tenen a veure amb la desconexió (dificultats en l'accés a la informació, al coneixement i a la interacció).

- **Els recursos:** Els estudis clàssics de Bourdieu (1979), i també d'altres treballs més recents demostren que l'estatus social i el nivell educatiu són factors determinants de les desigualtats en el tipus i la intensitat de la participació cultural, i que el fet de tenir una familiaritat prèvia amb el capital artístic també hi contribueix.
- **La diferència:** La diferència també és sovint un element rellevant a l'hora d'explicar les barreres a la participació. L'edat i, sobretot, la perspectiva generacional en són exemples: l'envelliment del públic pel que fa a algunes pràctiques, com ara un cert tipus de lectura, i l'efecte invers en la pràctica cultural per mitjà de la tecnologia mòbil. El gènere també pot resultar un factor de desigualtat en la participació cultural, així com sovint ho és tenir un codi postal o un altre. Viure en un determinat barri o a una certa distància d'una ciutat pot resultar un factor generador de desigualtat en la participació cultural, amb un grau de participació menor en zones desfavorides en termes socioeconòmics.
- **La desconexió:** La desconexió fa referència a elements tan diversos com el suport i la interacció social, la mobilitat i proximitat o l'accés a les xarxes d'informació i de coneixement. Però també a la connectivitat digital, atès que, si bé les tecnologies digitals ofereixen grans possibilitats per a la realització dels drets culturals, no sempre arriben a superar les desigualtats preexistents, la qual cosa acaba comportant noves formes d'exclusió.

A partir d'aquest treball, i amb la mirada posada en poder contrastar-ne les hipòtesis amb la realitat territorial, el CERC va iniciar un procés de reflexió per impulsar un model d'enquesta d'hàbits culturals que pogués esdevenir una eina útil per als ajuntaments. Aquesta model es va presentar l'any 2020 i el 2021 se'n va fer una prova pilot a tres municipis: Granollers, Montgat i Sant Feliu de Llobregat. Tot i la seva evident localització, no sempre extrapolable al conjunt de municipis de la demarcació, aquestes enquestes ja evidencien notables desigualtats per accedir i participar dels contextos culturals segons barris, gènere o renda familiar.

El codi postal és un factor determinant a l'hora d'exercir els drets culturals. Les dades demostren que hi ha un alt interès per participar en cultura en els contextos veïnals on és més difícil fer-ho.

Per la seva banda, l'enquesta de drets culturals dissenyada per la Secretaria Tècnica de l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) i Nicolás Barbieri i realitzada en dues ocasions al 2020 i al 2022, va venir a confirmar amb dades les hipòtesis del treball esmentat anteriorment, *L'equitat en les polítiques culturals*, i va situar dos elements substantius que, amb tota probabilitat, succeeixen de manera similar al conjunt de la província de Barcelona:

→ **El codi postal és un factor determinant a l'hora d'exercir els drets culturals.**

Els resultats de l'enquesta evidencien que en alguns contextos veïnals és més difícil exercir el dret a la cultura, atesa l'acumulació de factors que generen desigualtat. Mentre el 58 % de les persones que viuen a barris de renda baixa assisteixen regularment a activitats culturals, aquest percentatge creix fins al 75 % als barris de renda alta de la ciutat de Barcelona.

→ **Hi ha un alt interès per participar en cultura en els contextos veïnals on és més difícil exercir el dret a la cultura.**

En aquest sentit, cal contemplar la vida cultural de forma ordinària i quotidiana, més enllà de les arts, en tant que els contextos veïnals són font de vida cultural. El dret a la cultura es viu en molts indrets a través d'activitats i espais no sempre reconeguts o legitimats com a culturals. L'enquesta també detecta que tothom té necessitats culturals i que les persones donen valor a la cultura, independentment del barri on viuen. Així, davant la pregunta oberta «*Per a vostè, quins són els 3 espais més importants per a la vida cultural d'un barri?*», el 54 % de les persones esmenten un parc, plaça o platja. Aquests «altres» espais de vida culturals són especialment valorats entre la ciutadania que habita contextos socials amb rendes per sota de la mitjana.

Tot i que des d'una perspectiva conjunta de la demarcació de Barcelona, encara són insuficients les dades obtingudes i cal aprofundir i desplegar les eines plantejades des del CERC per poder millorar les estratègies i les respostes locals, el conjunt de dades obtingudes, juntament amb altres fonts i mirades situades, aporten avui un nou valor a les polítiques culturals com una eina imprescindible per entomar els reptes que presenten. Dels contextos urbans al món rural, de les grans ciutats a les petites viles, són diverses les realitats que podem trobar al conjunt de la demarcació, i en totes elles l'accés i la participació cultural esdevenen un actiu clau en favor de l'equitat i la igualtat d'oportunitats.

Urbanitats i ruralitats culturals

CULTURA 311+ conjuga una doble mirada en la relació entre el món urbà i el món rural. Si en el context de les ciutats i pobles grans la cultura ha jugat un paper fonamental en la capacitat de generar nous espais de trobada i de cohesió social en determinats contextos o esdeveniments, en el món rural, amb una baixa densitat demogràfica, l'acció cultural afegeix a aquests potencials altres sentits i valors.

Al món rural s'accentuen algunes de les problemàtiques globals del territori com ara la crisi climàtica, l'envelliment de la població i la manca de relleu generacional o l'accés a l'habitatge. Alhora, és en el context rural on la pràctica cultural es troba més arrelada i vinculada a la idea de «la cultura com allò ordinari» proposada per l'historiador Raymond Williams, que va més enllà del paper de les arts i resignifica la cultura com un actiu fonamental en la construcció social gràcies

a la seva capacitat de «descobrir significats i orientacions comunes» per innovar i millorar conjuntament a partir de «les pressions exercides per l'experiència, el contacte i els descobriments, que es van escrivint al territori.».

És a dir, la cultura juga un paper fonamental en les formes d'organització i desenvolupament col·lectiu des d'una quotidianitat que la vida a les grans ciutats sovint acaba desdibuixant. Aquesta mirada va acompanyada de la capacitat de la pràctica cultural per explorar i imaginar noves formes de convivència, mitjançant, per exemple, les pràctiques populars d'arrel ancestral, la transmissió intergeneracional de sabers, o els processos de recerca i experimentació ciutadana vinculats, entre d'altres, a la preservació i gestió dels béns comuns i els recursos naturals. Aquestes són algunes les diferències entre les dinàmiques culturals d'arrel rural respecte de les urbanes però, malgrat que hi són, aquesta idea «d'ordinarietat o quotidianitat de la cultura» funciona com a vector extrapolable i transversal que ens ha de permetre establir sinergies i ressonàncies entre dos mons propers que no sempre es reconeixen.

Els drets culturals són una resposta al repte de vincular el món urbà amb el món rural des del reconeixement recíproc, el respecte i la capacitat de replicar experiències en favor del bé comú.

Tant en el món rural com en l'urbà, són diverses les estratègies que s'estan desenvolupant per fer front als reptes de futur en favor de l'equitat de gènere, la lluita contra les desigualtats o l'aposta per una economia més justa, resilient i respectuosa amb el medi ambient. Per exemple, l'impuls de projectes impulsats des de l'economia social i solidària; processos de gestió de recursos públics i comuns amb una gestió directa per part de la ciutadania, o estratègies per fer front a l'emergència climàtica s'estan desplegant en paral·lel en aquest dos contextos, mancats sovint d'una articulació conjunta.

En aquest sentit, l'aposta pels drets culturals és també una resposta al repte de vincular el món urbà amb el món rural des del reconeixement recíproc, el respecte, la capacitat de replicar metodologies i la construcció d'un teixit cultural territorialment expandit i articulat, reconegut institucionalment i dotat de recursos en favor del bé comú.

Marc internacional dels drets culturals

La vida democràtica té com a fonament els drets humans. El marc dels drets humans parteix d'una consideració important: afirmen la plena i igual dignitat de totes les persones. A més, el marc dels drets humans estableix la responsabilitat tant de les institucions com del conjunt de persones que conviuen en una societat de respectar aquesta dignitat i de prendre mesures perquè es pugui desenvolupar en tota la seva plenitud.

Des de la Declaració Universal dels Drets Humans adoptada l'any 1948, els principals documents del dret internacional en matèria de drets humans han fet referència a la cultura. El dret de tota persona a participar lliurement en la vida cultural queda reflectit tant en aquella declaració com en el Pacte Internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals (1966), així com en altres documents com ara la Convenció sobre els Drets de l'Infant (1989). L'afirmació d'aquest dret s'ha traslladat posteriorment, amb modulacions diverses, a nombrosos documents jurídics en altres àmbits territorials, com ara la Constitució espanyola del 1978 o l'Estatut de Catalunya del 2006.

D'acord amb els principis d'indivisibilitat i interdependència dels drets humans, el dret de participar en la vida cultural no es pot separar de la resta de drets humans. D'aquesta manera, cal entendre que la llibertat de consciència, expressió, associació i participació en la vida ciutadana, o bé el dret a l'educació, contribueixen a la participació en la vida cultural i formen part dels drets culturals en sentit ampli.

Així mateix, els principis bàsics del conjunt de drets humans, com ara la universalitat, la igualtat o la no-discriminació, s'apliquen en els drets culturals. Això vol dir que tota persona ha de poder exercir els seus drets culturals i que cal adoptar mesures actives quan es constaten clares desigualtats entre les persones que habiten un territori o quan es detecten obstacles a l'hora de fer-los efectius. També implica que, per bé que hi pugui haver drets aplicables a determinats col·lectius de manera específica, tothom és subjecte dels drets culturals.

El dret de participar en la vida cultural no es pot separar de la resta de drets humans

La traducció dels drets culturals a la pràctica ha estat històricament difícil, en part perquè en alguns períodes han estat considerats un àmbit secundari dels drets humans i en part per la mateixa complexitat i amplitud de les matèries que hi tenen relació. Amb tot, en els últims 18 anys diverses iniciatives han contribuït a concretar els drets culturals i la manera de portar-los a la pràctica. A la Declaració de Friburg sobre els Drets Culturals (2007), cal afegir l'Observació General 21 sobre el dret a participar en la vida cultural (Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'ONU, 2009), l'Agenda 21 de la cultura (Ciutats i Governos Locals Units -CGLU, 2004), el document Cultura 21 Accions (CGLU, 2015), la Carta de Roma sobre el dret a participar lliurement i plenament en la Vida Cultural (2020), «Fem Cultura! Pla de Drets Culturals de Barcelona» (2021), que aterra i planifica l'acció cultural municipal en una proposta que compagina el reconeixement i la planificació estratègica; la Carta de Porto Santo (2021) o la carta de San Luis Potosí (2022), ambdues amb un important cos teòric sobre el marc de reconeixement dels drets culturals, i els successius informes elaborats des del 2010 per la relatora especial de l'ONU sobre els drets culturals.

Aquest corpus permet definir avui diversos àmbits específics que donen substància a la noció de drets culturals i conformen el marc de referència internacional sobre aquest tema:

- **Identitats i comunitats culturals**, que inclou el dret de triar lliurement la identitat cultural i que aquesta sigui respectada; la llibertat d'identificar-se o no amb una o diverses comunitats culturals, sense consideració de fronteres, i de modificar aquesta tria; i el dret d'accedir al patrimoni cultural propi i d'altres persones.
- **Diversitat**, que implica conèixer la diversitat de formes expressives i d'elements del patrimoni que poden ser significatives per al conjunt de persones que conviu en un territori, fet que comporta deures de protecció i de promoció per part de l'administració, i alhora reconèixer que hi ha persones i col·lectius que han de ser objecte d'una consideració especial, per exemple, les dones, els infants, les persones grans, les persones amb diversitat funcional, les minories de qualsevol tipus, les persones migrants o les que viuen en la pobresa. Cal explicitar que l'àmbit internacional dels drets culturals no comporta apostar pel relativisme cultural

ni debilitar el principi d'universalitat que s'aplica al conjunt dels drets humans: cap argument cultural (per exemple, la defensa de les tradicions o els costums, ni el dret de conservar el patrimoni o d'expressar-se lliurement) no es pot fer servir per justificar vulneracions dels drets humans de cap tipus ; de fet, és ben bé al contrari: només el ple respecte dels drets humans crea un marc adequat per a la diversitat cultural i contribueix a garantir-la.

- **Expressió i creació**, que inclou la llibertat d'expressar-se i de crear, d'exercir les pràctiques culturals, de desenvolupar i compartir coneixements i expressions culturals; i el dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats de les obres i expressions creades. Entre les mesures que es poden adoptar en aquest àmbit hi ha l'existència d'equipaments, programes i altres iniciatives que facilitin l'accés i la participació igualitària de totes les persones a les activitats culturals de tot tipus; i l'anàlisi de les desigualtats i els obstacles que hi puguin haver en aquest sentit, a través d'estudis, estadístiques i altres instruments.
- **Educació i formació**, que inclou el dret a rebre una educació i formació que contribueixin al lliure i ple desenvolupament de la identitat cultural, mitjançant la millora de l'accés i de la participació en la cultura a les escoles i els centres d'educació formal i informal, la promoció de l'educació artística i de les capacitats creatives i tecnològiques. Al segle XXI, l'ampliació de les oportunitats d'expressió, l'accés als coneixements i les capacitats culturals (autonomia, confiança, emprenedoria, experimentació) estan estretament lligades a l'enfortiment de la vida democràtica de la comunitat i de la capacitat d'intervenir-hi de cadascun dels ciutadans que la componen.
- **Informació i comunicació**, que inclou el dret a una informació lliure i pluralista i que comprèn aspectes relacionats amb la recepció d'informació, la participació en l'elaboració d'informació i en la seva difusió, i el dret de sol·licitar una rectificació de la informació errònia. També tenen relació amb aquest àmbit la llibertat d'opinió i la llibertat d'expressió.
- **Planificació urbana, sostenibilitat i medi ambient**: que implica un ús sostenible dels espais públics, reconeixement de les tradicions i coneixements vinculats a la producció i el consum sostenibles, la conservació del patrimoni i avaluació prèvia d'impactes de les polítiques i projectes urbanístics, foment de l'espai públic per a l'accés a la cultura, atenció a l'accés a la cultura en el marc de les polítiques de mobilitat, etc.
- **Treball cultural i recursos econòmics**: que fa referència a la producció cultural en condicions dignes de treball dels i les professionals de la cultura, accés al finançament, nous models d'innovació econòmica, etc.
- **Cooperació i governança**, que inclou el dret de participar en debats i en processos relacionats amb la presa de decisions en matèria de polítiques culturals, i en la gestió d'iniciatives

públiques, privades i associatives; i la responsabilitat dels agents públics, privats i civils de vetllar pel respecte dels drets culturals, amb especial atenció a les persones desfavorides, a través, entre d'altres, de la formació del propi personal i la consideració de la dimensió cultural de tots els drets humans.

En l'àmbit de l'aplicació concreta d'aquest marc internacional a les ciutats, el document Cultura 21 Accions, aprovat per l'organització mundial de Ciutats i Guberns Locals Units (CGLU) l'any 2015, fa explícit que els drets culturals són la base més sòlida sobre la qual desenvolupar polítiques públiques en matèria de cultura. Aquesta idea comporta bastir la legitimitat de les polítiques en els drets de les persones i no en aspectes que en altres moments han servit per orientar les polítiques culturals, com ara els seus impactes en l'economia, la cohesió social o la regeneració urbana, o bé una promoció o difusió dels béns i serveis culturals que vagin deslligades de les persones a qui s'adrecen i de la seva capacitat d'incidència en l'espai públic de la cultura.

Així, l'afirmació dels drets culturals s'alinea amb aquelles concepcions que entenen que la cultura és una dimensió substancial del desenvolupament sostenible (sovint anomenat «quart pilar», juntament amb els aspectes socials, mediambientals i econòmics), així com amb la comprensió de les llibertats, inclosa la llibertat cultural, com un fi, i no un mitjà, del desenvolupament humà.

Els drets culturals ofereixen una visió i unes orientacions pràctiques per situar la cultura en primera línia del desenvolupament dels nostres pobles i ciutats a partir de l'afirmació de la dignitat i ple dret de totes les persones que hi conviuen.

Els drets culturals i l'Agenda 2030

CULTURA 311+ reforça la localització i la implementació a la província de Barcelona de l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible. Una política cultural basada en els drets culturals permet que l'Agenda 2030 estigui autènticament localitzada en el territori i tingui capacitat d'implicar el conjunt de la ciutadania en el procés de desenvolupament. Amb la voluntat d'aprofundir en el diàleg i la ressonància entre el marc dels drets culturals i l'Agenda 2030, a continuació s'assenyalen els objectius i les fites que estan més estretament relacionats amb els drets culturals, també amb la voluntat d'oferir a d'altres institucions i entorns d'intervenció social elements de reflexió i acció sobre aquesta qüestió:

→ **ODS 4:** Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom.

FITA 4.7: Educar sobre els drets humans, la igualtat de gènere, la promoció d'una cultura de pau i no violència, la ciutadania mundial, la posada en relleu de la diversitat cultural i la contribució de la cultura al desenvolupament sostenible.

→ **ODS 5:** Aconseguir la igualtat entre els gèneres i empoderar totes les dones i les nenes.

FITA 5.1: Posar fi a totes les formes de discriminació contra totes les dones i les nenes a tot el món.

FITA 5.5: Assegurar la participació plena i efectiva de les dones i la igualtat d'oportunitats de lideratge a tots els nivells decisoris en la vida política, econòmica i pública.

- **ODS 8:** Promoure el creixement econòmic sostingut, inclusiu i sostenible, l'ocupació plena i productiva i el treball decent per a tots.

FITA 8.3: Promoure polítiques orientades al desenvolupament que donin suport a les activitats productives, la creació de llocs de treball decents, l'emprenedoria, la creativitat i la innovació.

FITA 8.9: Elaborar i posar en pràctica polítiques encaminades a promoure un turisme sostenible que creï llocs de treball i promogui la cultura i els productes locals.

- **ODS 10:** Reduir la desigualtat en i entre els països.

FITA 10.2: D'aquí al 2030, potenciar i promoure la inclusió social, econòmica i política de totes les persones, independentment de la seva edat, sexe, discapacitat, raça, ètnia, origen, religió o situació econòmica o una altra condició.

FITA 10.3: Garantir la igualtat d'oportunitats i reduir la desigualtat de resultats, eliminant les lleis, polítiques i pràctiques discriminatòries i promovent-ne legislacions, polítiques i mesures adequades.

- **ODS 11:** Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles.

FITA 11.1: Assegurar l'accés de totes les persones a habitatges i serveis bàsics adequats, segurs i assequibles i millorar els barris marginals.

FITA 11.4: Incrementar els esforços per protegir i salvaguardar el patrimoni cultural i natural del món.

- **ODS 12:** Garantir modalitats de consum i producció sostenibles.

FITA 12.8: Assegurar que les persones tinguin la informació i els coneixements pertinents per al desenvolupament sostenible i els estils de vida en harmonia amb la natura

- **ODS 16:** Promoure societats justes, pacífiques i inclusives.

FITA 16.7: Garantir l'adopció en tots els nivells de decisions inclusives, participatives i representatives que responguin a les necessitats.

FITA 16.10: Garantir l'accés públic a la informació i protegir les llibertats fonamentals, de conformitat amb les lleis nacionals i els acords internacionals.

- **ODS 17:** Revitalitzar l'Aliança Mundial per al Desenvolupament Sostenible.

FITA 17.14: Millorar la coherència de les polítiques per al desenvolupament sostenible.

FITA 17.17: Fomentar i promoure la constitució d'aliances eficaces en les esferes pública, publicoprivada i de la societat civil.

L'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona

Les diputacions provincials no tenen reconegudes competències explícites en cultura en els textos legislatius de referència –Constitució de 1978 i Llei de Bases de Règim Local de 1985 (LBRL). No obstant això, aquesta llei estableix com a finalitat de les diputacions assegurar la prestació integral dels serveis de competència municipal a la totalitat del territori provincial i els atorga competències en cooperació i assistència municipal i prestació de serveis de caràcter supramunicipal. Així doncs, la política cultural de les diputacions s'ha de situar en el marc de la cooperació municipal orientada a la provisió i prestació de serveis culturals per part dels municipis.

L'Àrea de Cultura acompanya i dona suport als ajuntaments en el desplegament de serveis, programes i projectes culturals. CULTURA 311+ aprofundeix, amplia i innova en la contribució per desenvolupar l'exercici dels drets culturals en l'àmbit local.

Pel que fa als municipis, la Llei Municipal i de Règim Local de Catalunya, 2/2003, de 28 d'abril de 2003, detalla les activitats i les instal·lacions culturals com a competències pròpies dels ajuntaments. Ara bé, els únics serveis obligatoris que contempla la normativa en l'àmbit de la cultura als municipis són la biblioteca pública en els municipis de més de 5.000 habitants i l'arxiu municipal quan en tenen més de 10.000.

En el cas de les biblioteques públiques, la llei i normativa sectorial concreten els serveis i recursos que han d'oferir els municipis en matèria de lectura pública. La Llei 4/1993, de 18 de març, del sistema bibliotecari de Catalunya, mitjançant el Mapa de Lectura Pública de Catalunya determina la superfície, el fons documental i el personal de què han de disposar les biblioteques de cada municipi. A més, possibilita la creació de biblioteques filials en municipis d'entre 3.000 i 5.000 habitants i que s'ofereixin en municipis de menys de 3.000 habitants els serveis de lectura pública mitjançant bibliobusos per conjugar la màxima eficiència i cobertura territorial del servei. La Llei es complementa amb el Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya, que profunditza en les competències dels serveis de suport i el paper que hi poden tenir les diputacions provincials.

Una normativa tan flexible en la resta d'àmbits culturals ha comportat que la majoria d'ajuntaments hagin impulsat polítiques culturals i les conseqüents obligacions financeres, en gran part sense ser-ne titulars de les competències. Entre les funcions culturals que els ajuntaments han estat desenvolupant en les darreres dècades de manera generalitzada, trobem les següents:

- La creació d'una biblioteca pública i la promoció de la lectura.
- La conservació i la difusió del patrimoni cultural, moble i immoble, per mitjà del museu, l'arxiu local, la restauració del patrimoni arquitectònic, l'arqueologia, etc.
- La difusió artística, tant l'escènica com la musical i la plàstica, amb la consolidació d'equipaments culturals.
- La relació amb els creadors i el foment de la creació.
- La relació amb l'associacionisme cultural local.
- El cicle festiu tradicional.
- Els centres d'art, generalment amb una dimensió docent.
- La casa de cultura o equipament cultural polivalent.
- La divulgació del coneixement per mitjà de conferències, presentacions de llibres, etc.
- La formació en cultura.

Així doncs, les polítiques culturals a escala local són, en el seu conjunt, un àmbit amb un escàs desenvolupament normatiu, que oscil·la sovint entre la manca de marcs específics i la juxtaposició competencial entre diversos nivells de l'administració territorial. Malgrat aquest desajust i la consegüent manca de competències sòlides, les administracions locals, en tant que són les instàncies públiques de màxima proximitat, han d'afrontar un seguit d'incumbències que obliguen a desplegar serveis, programes, infraestructures culturals per donar resposta a les necessitats culturals de la ciutadania en el seu conjunt.

L'Àrea de Cultura acompanya i dona suport als ajuntaments en el desplegament de tots aquests serveis, programes i projectes. CULTURA 311+ busca aprofundir, ampliar i innovar en la contribució per desenvolupar l'exercici dels drets culturals en l'àmbit local.

Pla d'actuació de mandat 2024-2027 de la Diputació

CULTURA 311+ s'alinea amb el Pla d'actuació de mandat 2024-2027 de la Diputació. Com en aquest, es plantegen un seguit d'estratègies i accions, entomades des de les polítiques culturals, per donar resposta als reptes actuals i convertir-los en oportunitats de transformació i de progrés col·lectiu, d'equitat i de justícia social i climàtica.

Així doncs, l'Àrea de Cultura es compromet a treballar per un municipalisme transformador, per una política que sigui un exercici honest al servei de l'interès general i perquè la implicació social i comunitària en les polítiques públiques locals sigui una realitat que vagi reconeixent i conformant una cultura participada al territori.

CULTURA 311+ defineix un marc d'actuació que integra de manera transversal la transició climàtica, la digitalització i la cohesió social i territorial, i impulsa un seguit de programes i projectes que busquen contribuir a articular un desenvolupament sostenible i resilient al conjunt del territori davant les crisis i els reptes que defineixen el futur. En aquest sentit, l'Àrea de Cultura col·laborarà amb les altres àrees de la Diputació per:

- Promoure i accelerar la transició ecològica i sostenible davant l'emergència climàtica.
- Impulsar la transició digital de l'economia, l'administració pública i els serveis públics.
- Promoure la transició cap a un model local de benestar basat en la igualtat de drets, l'equitat i la sostenibilitat social al llarg del cicle de vida de les persones.
- Garantir l'equitat territorial i intermunicipal amb una redistribució equitativa d'inversions, recursos i serveis que tinguin cura dels municipis de menor renda, més petits i amb més necessitats de promoció i resiliència.
- Potenciar la detecció de dinàmiques de segregació urbana, territorial i de gentrificació i afavorir un desenvolupament cohesionat de territoris, municipis i barris així com dels grups socials que els habiten.

Tal i com s'ha assenyalat, l'actuació de l'Àrea de Cultura pel mandat 2024-2027 s'alinea amb les fites i objectius del desenvolupament sostenible de l'Agenda 2030. També subscriu els objectius de l'Agenda Urbana i Rural inclosos en la versió localitzada que n'ha

elaborat la corporació. Concretament, CULTURA 311+ incorpora de forma clara els tres objectius de l'Agenda Urbana i Rural destacats al Pla d'actuació de mandat 2024-2027 de la Diputació: l'objectiu estratègic lligat a la governança, que s'orienta a «promoure polítiques i institucions locals eficaces, innovadores i cocreadores de valor públic», l'objectiu estratègic relatiu a «estructurar i articular una xarxa de ciutats i pobles vertebradora del territori» i, en tercer lloc, aquell objectiu orientat a «reduir les desigualtats i promoure la cohesió entre persones i territoris».

L'Àrea de Cultura es compromet a treballar per un municipalisme transformador, per una política al servei de l'interès general i per la implicació social i comunitària en les polítiques públiques locals.

En darrer terme, CULTURA 311+ integra els eixos i perspectives transversals definits pel Pla d'actuació de mandat del conjunt de la corporació: la perspectiva de la justícia climàtica; la perspectiva interseccional de gènere, cicle de vida i equitat; la perspectiva regenerativa; la perspectiva comunitària; la perspectiva del coneixement i l'avaluació, la perspectiva de la innovació i el talent transformador; la perspectiva de xarxa col·laborativa, i la perspectiva de l'impacte i la transparència en l'acció.

Una àrea, dues gerències i quatre xarxes territorials

L'Àrea de Cultura treballa per enfortir el compromís envers els ajuntaments i la ciutadania en els diferents àmbits de la intervenció pública en cultura. La seva actuació s'orienta a promoure el desplegament dels drets culturals al territori a través d'eines i recursos que afavoreixen l'accés, la creació i la participació cultural, així com l'acompanyament als ajuntaments en processos de disseny de polítiques i d'innovació cultural.

Per portar a terme aquestes funcions, l'Àrea de Cultura s'estructura en dues gerències: la Gerència de Serveis de Cultura i la Gerència de Serveis de Biblioteques. Si bé entre les dues gerències hi ha dinàmiques de comunicació fluides i eficaces, un dels objectius de CULTURA 311+ és anar un pas més enllà en aquesta relació i incentivar una visió estratègica en termes d'àrea, així com la cooperació sistemàtica entre les dues gerències a través de fórmules de treball transversal i projectes compartits. Fruit també d'una visió estratègica àmplia i transversal de la cultura que pugui donar respostes globals a les necessitats dels ajuntaments, es preveu intensificar la col·laboració amb altres àrees de la Diputació com ara l'Àrea d'Educació, la d'Infraestructures i Territori, la d'Acció Climàtica i Transició Energètica o la de Feminismes i Igualtat, entre d'altres.

CULTURA 311+ proposa nous mecanismes de treball transversal articulant equips i recursos per afavorir un millor desplegament dels programes i projectes de la mà dels ajuntaments, consells comarcals i entitats diverses.

La xarxa de gestió és una de les fórmules d'actuació preferents de la Diputació de Barcelona envers el món local. Les xarxes intermunicipals de gestió de serveis es caracteritzen per ser flexibles i no tenir una estructura jeràrquica, i possibiliten l'aparició d'economies d'escala, compartir el coneixement i optimitzar els recursos. En elles, els municipis tenen un paper actiu ja que són alhora receptors i emissors de recursos i de coneixement.

L'Àrea de Cultura coordina la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM), la Xarxa de Museus Locals (XML), la Xarxa d'Arxius Municipals (XAM) i la Xarxa d'Espais Escènics Municipals.

Gerència de Serveis de Biblioteques

La Gerència de Serveis de Biblioteques (GSB) assessora i dona suport als ajuntaments en la creació i desenvolupament dels serveis bibliotecaris, i lidera la Xarxa de Biblioteques Municipals de la província de Barcelona amb la missió de garantir l'equilibri territorial i la qualitat de servei en matèria bibliotecària, així com l'accés de tota la ciutadania a la informació, el coneixement i la cultura. Per a la seva organització interna, la Gerència de Serveis de Biblioteques compta amb dues oficines, l'Oficina de Programació i Avaluació de Biblioteques i l'Oficina de Serveis a la Xarxa de Biblioteques. A la Gerència treballen un total de 109 persones a les quals cal sumar-hi 324 persones més distribuïdes entre les biblioteques i els bibliobusos i que, juntament amb el personal municipal, gestionen els equipaments de la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM).

La Gerència de Serveis de Biblioteques en els darrers anys ha emprès diverses actuacions orientades a avançar cap a un Model XBM de biblioteca pública que marca el camí del futur. Aquestes actuacions s'inicien a partir de l'Estudi sobre el valor les biblioteques en la societat, en el qual s'identifiquen diversos eixos d'actuació que posen en relleu la importància de la biblioteca com a motor de transformació de l'entorn més immediat, que s'intensifiquen durant el darrer mandat.

El Model XBM conserva l'essència de la biblioteca i innova en les metodologies dels serveis de foment de la lectura, l'accés a la informació i coneixement, el suport a la formació i l'espai de trobada.

Es planteja com una base comuna per a totes les biblioteques de la XBM però, perquè tingui un impacte, cada biblioteca ha d'adaptar-lo i singularitzar-lo d'acord amb el seu entorn: els primers resultats es visualitzen en els projectes i activitats del programa BiblioLab i en biblioteques recentment inaugurades com la Biblioteca Pilarín Bayés de Vic o la Biblioteca Gabriel García Márquez de Barcelona -guanyadora del Premi Millor Biblioteca Pública del 2023 de la Federació Internacional d'Associacions i Institucions Bibliotecàries (IFLA).

Xarxa de Biblioteques Municipals

La Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) està formada per 247 equipaments bibliotecaris que donen servei a 285 municipis. La Diputació de Barcelona té conveni amb 149 municipis per a la gestió de 235 biblioteques i amb 138 municipis per al servei que presten 12 bibliobusos. En total són 5,6 milions de persones que disposen d'una biblioteca o parada de bibliobús de la XBM al seu municipi, xifra que supera el 98 % de cobertura de la població de la província.

A desembre de 2023 les biblioteques i bibliobusos de la XBM disposaven d'un fons de 9,8 milions de documents, una superfície útil de més de 292.000 m² i una despesa corrent anual de 22 €/habitant. El 40 % de la despesa de les biblioteques de la XBM és finançada per la Diputació, els ajuntaments en financen gairebé el 60 % i la Generalitat, una mica menys del 3 %.

Les biblioteques de la XBM van rebre durant el 2023 un total de 16,7 milions de visites, s'hi van fer 11,9 milions de préstecs i 640.000 persones van participar en les 39.000 activitats de dinamització cultural que s'hi van realitzar. Més de 2,2 milions de persones disposen de carnet d'usuari de la XBM (el 38 % de la població de la província).

El treball en xarxa permet que les biblioteques comparteixin experiències i recursos, promocionar el servei en una perspectiva més àmplia que la local i produir serveis comuns. Permet també un ritme de desenvolupament comú, sense perdre els beneficis de la gestió basada en un principi de proximitat, que redueix els costos i fa possible, entre d'altres, la gestió del catàleg col·lectiu, el disseny de nous serveis, la compra centralitzada de fons documentals, el préstec interbibliotecari, la subscripció col·lectiva a revistes i bases de dades o la prestació de serveis virtuals.

Gerència de Serveis de Cultura

La Gerència de Serveis de Cultura assessora i dona suport als ajuntaments en el desplegament de les seves polítiques culturals i de promoció dels drets culturals, coordina diverses xarxes territorials d'equipaments culturals, promou un sistema de formació continuada i d'aprenentatge mutu entre els referents tècnics i polítics de la cultura als municipis i desenvolupa un ampli ventall d'accions per incentivar el coneixement, l'acció i la innovació en cultura. La Gerència de Serveis de Cultura s'organitza en cinc centres gestors:

- **L'Oficina d'Estudis i Recursos Culturals (CERC)** té com a objectiu la cooperació amb els municipis en tot allò relatiu a l'anàlisi, la formació, la informació, l'assessorament i la innovació en matèria de polítiques i gestió de la cultura.
- **L'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC)** està especialitzada en la cooperació i promoció del patrimoni cultural local i s'organitza a partir de l'articulació de dues xarxes sectorials i territorials: la Xarxa d'Arxius Municipals i la Xarxa de Museus Locals, així com el Programa d'Estudis i Projectes de patrimoni cultural.

- **L'Oficina de Difusió Artística (ODA)** és l'encarregada de la promoció dels llenguatges i l'expressió artística en l'àmbit local, el foment de la participació cultural i el suport a la creació local.
- **La Direcció del Palau Güell (DPG)** coordina i gestiona les activitats de preservació, conservació, difusió i dinamització d'aquest bé, declarat Patrimoni Mundial per la UNESCO l'any 1984.
- **L'Oficina de Suport i Projectes Transversals (OSPT)** dona suport al conjunt de la Gerència en tot allò relatiu a l'administració electrònica, la gestió juridicoadministrativa, economicopressupostària i de recursos humans. A més, l'OSPT treballa des del punt de vista tècnic en tasques i projectes que són transversals a tota la Gerència com ara màrqueting, comunicació i premsa, relacions institucionals i internacionals, així com assessorament en matèria d'arquitectura i en política cultural i posicionament estratègic de la Gerència.

Xarxa de Museus Locals (XML)

L'Oficina de Patrimoni Cultural impulsa i coordina la Xarxa de Museus Locals (XML), integrada per 64 museus de 51 municipis de província de Barcelona que s'articulen com una comunitat i comparteixen eines i recursos per a la gestió del patrimoni i la memòria locals. A través de la XML, l'OPC promou mesures orientades a fer dels museus equipaments eficients amb espais i propostes arrelades al seu context local, plenament accessibles i inclusives, tot situant les persones al centre de l'acció museística i comptant amb la diversitat de la societat contemporània. El seu objectiu principal és la recerca de fórmules de cooperació en matèria de gestió, preservació, difusió i promoció dels museus i del patrimoni local, l'intercanvi d'experiències i de coneixements entre els professionals que hi treballen, així com la formació i el reciclatge d'aquest col·lectiu. L'any 2023 es va finalitzar el Pla estratègic de la Xarxa, que ha servit per definir noves estratègies i accions que s'adaptin al context i necessitats actuals dels museus locals.

Xarxa d'Arxius Municipals (XAM)

La Xarxa d'Arxius Municipals (XAM), coordinada també per l'OPC, està formada per 250 arxius i ofereix recursos i serveis de suport als arxius municipals a través de dos programes: el Programa de Manteniment (per a municipis de menys de 10.000 habitants sense arxiver), amb un equip de 10 arxivers itinerants, i la Central de Serveis Tècnics, que presta serveis a 88 arxius municipals de la província que tenen arxiver propi. Els objectius de la xarxa per als propers anys passen per innovar i incorporar processos de mediació cultural i són entre d'altres:

- Implantar un marc de governança participativa per al pla director de la Xarxa d'Arxius Municipals.
- Fomentar la col·laboració entre els arxius municipals

- Assegurar un creixement tècnic equilibrat i continu dels arxius de la XAM
- Visibilitzar el rol dels arxius a la societat
- Promoure la innovació en el tractament de la informació dels arxius i en la interacció amb la ciutadania en el marc del projecte de democratització de la informació i de dades obertes.

Xarxa d'Espais Escènics Municipals

L'Oficina de Difusió Artística gestiona el Circuit de la Xarxa d'Espais Escènics Municipals, que té com a finalitat impulsar les programacions artístiques estables municipals, proposar serveis de suport tècnic i econòmic i assessorar els ens locals amb el propòsit de promoure els espais escènics com a equipaments de servei públic i impulsar estratègies per garantir-ne l'accessibilitat. Els ens locals han de complir alguns requisits vinculats a les condicions dels seus espais escènics i a la programació per poder participar en el Circuit.

El Circuit de la Xarxa d'Espais Escènics Municipals és una de les eines de l'ODA per donar suport a les polítiques municipals d'accés a la cultura en forma d'assistència tècnica i econòmica a les programacions estables d'arts en viu i de l'impuls de circuits de difusió artística. Actualment existeix un acord marc de coordinació entre la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya per gestionar conjuntament els suports a les programacions professionals de difusió artística dels espais escènics municipals a través del Programa.cat de suport a professionals de les arts escèniques i ens locals.

Sector públic i ens participats

L'Àrea de Cultura participa en òrgans col·legiats dels consorcis i fundacions que formen part del sector públic de la Diputació: l'Institut del Teatre, el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB), el Centre de Documentació i Museu Tèxtil de Terrassa, el Consorci del Patrimoni de Sitges, el Museu Marítim de Barcelona i la Fundació Palau. A més, el Consorci de les Biblioteques de Barcelona, el Gran Teatre del Liceu, el Teatre Lliure i el Consorci de la Colònia Güell són ens participats, amb un pes rellevant de la Diputació.

Objectius i principis de CULTURA 311+

Objectius

CULTURA 311+ es presenta amb la voluntat de reconèixer el paper dels municipis en el desplegament dels drets culturals, reforçar i ampliar les estratègies existents i situar-ne de noves per poder propiciar el seu desplegament i implementació.

El Pla facilita eines per a la innovació en les polítiques culturals locals a través de projectes i programes públics i afavoreix una nova articulació territorial per enxarxar dinàmiques més enllà dels marcs estrictament locals i obrir noves possibilitats de la mà del teixit cultural i la societat civil organitzada.

L'objectiu és, en última instància, dissenyar polítiques públiques des del marc dels drets culturals i obrir el camí cap a un reconeixement formal d'aquests drets per al conjunt de la ciutadania de la província de Barcelona. Es vol assegurar que la ciutadania tingui accés a la cultura, hi pugui participar i se li garanteixi el dret a contribuir a la vida cultural dels seus municipis.

Principis per a un valor públic de la cultura

Enfront dels càlculs economicistes que històricament han valorat la cultura com a un recurs vinculat a la lògica establerta per formulacions macroeconòmiques com el PIB, o processos d'impuls d'altres indústries com el turisme, la publicitat o el mercat immobiliari, els drets culturals permeten situar valors i principis vinculats a l'interès general que resulten imprescindibles en aquest canvi d'època. Tant l'impuls de la indústria cultural com el pretext del creixement d'altres economies i sectors, la política cultural ha estat una eina que no sempre s'ha desplegat situant el valor públic al centre de les seves estratègies. És per això que CULTURA 311+ identifica alguns dels principals atributs que la cultura pot aportar des de la perspectiva de construcció d'una plena ciutadania. Aquests principis intervien de manera transversal en el conjunt d'accions:

→ **Foment de la diversitat i la interculturalitat.** Un pla de polítiques culturals en clau de reforç dels drets culturals ha de situar en la primera línia de les seves actuacions el reconeixement i el foment de la manifestació de les diferents cultures que conviuen a la demarcació de Barcelona i que la fan, cada dia més, un territori obert i divers.

Cal abordar les polítiques culturals des d'un nou valor públic vinculat a l'interès general, el bé comú i als drets humans.

→ **Llengua catalana.** Ha jugat i juga un paper fonamental com a motor de cohesió social. La defensa de la llengua catalana ha estat històricament un element central de dret que ens identifica i ens enriqueix culturalment, alhora que impulsa la pràctica democràtica de la convivència. L'enfortiment d'aquest dret vinculat a la llengua pròpia, l'alfabetització i la llibertat d'expressió juntament amb el reconeixement de les diversitats lingüístiques amb les que cohabitarem són algunes de les columnes vertebrals d'aquest document que impregnen el conjunt d'apartats i mesures presentades.

→ **Perspectiva feminista.** El compromís del CULTURA 311+ amb la perspectiva feminista se sustenta en el principi de transversalitat de gènere (integració de la perspectiva de gènere en tots els nivells i dimensions de la política) i el de justícia de gènere (reconeixement de valors essencials com el respecte, el reconeixement, l'equitat o la llibertat). En aquest sentit, la perspectiva feminista ha d'estar present en la planificació, la gestió, l'execució i l'avaluació del conjunt de polítiques culturals i en cadascun dels programes i projectes que es desenvolupin o que rebin suport. Aquesta mirada transversal té per objectiu l'assoliment d'una cultura equitativa i justa des de la perspectiva feminista, que garanteixi la igualtat d'accés, de representació i de decisió, reflexioni sobre els estereotips de gènere i destaquï la producció cultural i la

memòria històrica de les dones i de totes les persones que no compleixin la norma androcèntrica i heterosexual.

- **Transparència i bon govern.** En l'exercici de la responsabilitat que suposa la gestió de recursos públics, es fan necessaris mecanismes que facilitin la contínua observació i control ciutadà de les pràctiques de gestió. Per això, s'impulsarà la transparència i la publicitat activa amb el disseny d'eines d'observació i control d'aquesta gestió pública. Aquestes eines també inclouran tota la informació relativa als consorcis, fundacions o altres òrgans en els quals participa la Diputació de Barcelona.
- **Transversalitat.** En el desplegament de les accions hi ha alguns elements conceptuals i accions específiques (com la mediació, la perspectiva de gènere, l'accés, la lluita contra la precarietat, la governança democràtica o la promoció de la diversitat) que es repeteixen. Aquesta reiteració respon a la transversalitat del conjunt de les accions exposades i la voluntat d'aportar coherència i mirada estratègica global des dels drets culturals.
- **Descentralització i noves centralitats.** Part del compliment dels projectes i programes inclosos en CULTURA 311+, com les xarxes d'equipaments existents, impliquen una decidida empena cap a la descentralització de l'activitat cultural i el reconeixement de noves centralitats, donant valor a la proximitat, distribuint l'oferta pel conjunt del territori i reconeixent aquella cultura que neix per tota la província, visibilitzant-la i donant-li suport perquè es pugui desenvolupar en les millors condicions possibles.
- **Legitimitat.** Les institucions i el mercat han generat espais i models culturals que històricament han definit què s'entén o no per fet cultural. Aquest filtre ha condicionat, per tant, la legitimitat de moltes pràctiques i espais subalternitzats o invisibilitzats que formen part d'allò que el Pla sí que contempla com a contextos culturals. Eixamplar aquesta mirada per aportar legitimitat i reconeixement cultural a aquestes dinàmiques conforma un principi de CULTURA 311+.
- **Sostenibilitat.** El desplegament del Pla es planteja a partir del vincle indissociable entre cultura i sostenibilitat. Una sostenibilitat que es basa en una gestió ambientalment respectuosa de totes les pràctiques culturals que es promoguin o es recolzin, però que també inclou les pràctiques socials, econòmiques i laborals respectuoses i sostenibles.

Eixos i àmbits d'intervenció

CULTURA 311+ es desplega a partir de tres grans eixos: l'eix d'Accés, l'eix de Participació, i l'eix d'Innovació i coneixement. Al seu torn, aquests eixos s'articulen en tretze àmbits d'intervenció que, lluny de presentar-se com a categories estanques, es troben estretament connectats entre ells i es desenvolupen a través de programes i projectes.

Eix Accés

Aquest eix fa referència a fomentar l'accés a les programacions culturals en condicions d'igualtat, sense discriminació de classe, origen o gènere, entre d'altres. Té a veure amb la dimensió social de la cultura i amb la capacitat de descentralitzar programes i recursos, afavorint alhora la creació local i els espais culturals per a la socialització i la convivència.

Això implica la disponibilitat d'aquests recursos per afavorir la igualtat d'oportunitats per a tothom, amb plena cobertura vital, independentment de factors com l'economia, l'educació o la ubicació territorial.

Aquest eix es centra en fomentar l'accés a la cultura en condicions d'equitat, sense discriminació de cap mena.

Promoure l'accés a la cultura és fonamental per al desenvolupament social i personal, ja que fomenta la creativitat, la identitat i el sentit de pertinença. A més, ajuda a garantir que les veus i les sensibilitats diverses siguin escoltades i valorades pel conjunt de la ciutadania.

De la divulgació dels llenguatges artístics al reconeixement del valor del nostre patrimoni cultural, passant per l'impuls decidit per desplegar estratègies per a l'acció lectora, els equipaments i les infraestructures i l'articulació del teixit cultural institucional i ciutadà, l'eix d'accés es desplega en cinc àmbits d'intervenció.

Àmbit 1

Llenguatges culturals i artístics

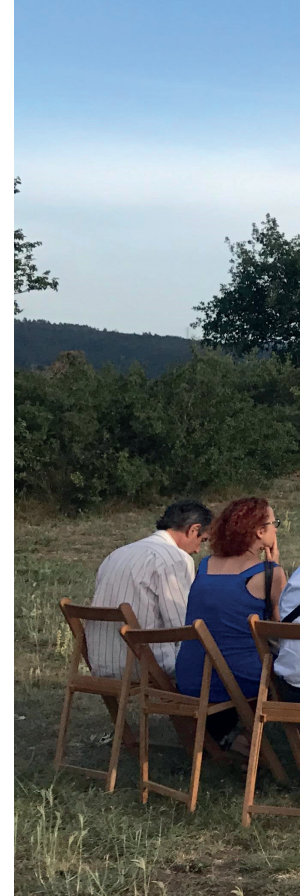
Contextualització

Les arts i la cultura permeten que les persones coneguin, explorin, experimentin i descobreixin el món a través dels sentits, són essencials per activar espais de trobada entre persones i comunitats així com per construir significats i identitats col·lectives. Les polítiques d'accés a la cultura han de vetllar perquè totes les persones siguin lliures d'expressar-se culturalment, però també de gaudir les pràctiques artístiques i culturals així com desenvolupar i compartir coneixements a través dels diversos llenguatges artístics, literaris, culturals i científics.

Per fer-ho, cal posar especial atenció en els obstacles o barreres que poden trobar-se alguns col·lectius i grups socials, que redueixen les seves oportunitats de participar a la vida cultural de pobles i ciutats. En aquest sentit, cal identificar i fer front a tot tipus de discriminació en la prestació i l'accés als serveis públics, com ara la discriminació basada en el gènere, l'ètnia o la situació econòmica dels individus.

Estratègia

L'Àrea de Cultura es proposa continuar treballant per donar suport als municipis en la seva actuació orientada a afavorir que totes les persones tinguin les oportunitats i els recursos necessaris per gaudir de la cultura en totes les seves dimensions. Es treballa, d'una banda, per posar en valor totes les formes d'expressió artística, deixant enrere consideracions basades en el desconeixement, el prejudici o una situació de poder que, en el passat, han portat a establir divisions entre una cultura legitimada i altres formes d'expressió que no es consideraven pròpiament cultura o art.

CULTURA 311+ aposta per la hibridació cultural incentivant l'accés al pensament crític i als llenguatges artístics i científics, tot apostant per l'acostament entre sabers i disciplines i la seva diversitat de pràctiques.

D'altra banda, és essencial vetllar perquè tothom pugui conèixer els llenguatges artístics, literaris, culturals i científics, i tingui les eines i els recursos que els permetin entendre'ls, descodificar-los i, en definitiva, gaudir-los. És per això que les accions incloses en aquest àmbit d'actuació treballen per posar a l'abast de tothom un gran ventall de manifestacions culturals, tot fent especial èmfasi en la vessant educativa i pedagògica dels programes. En aquest sentit, es despleguen accions en els àmbits de les arts visuals i audiovisuals, les arts en viu, el patrimoni cultural, la literatura i la cultura científica. També es treballarà per incentivar l'ús prioritari de la llengua catalana en les manifestacions artístiques i literàries.

CULTURA 311+ reforça la llengua catalana com a espai de trobada, vehicle de comunicació i motor d'interacció i cohesió social.

A més, amb el suport a l'exhibició artística es contribueix a la professionalització d'artistes i creadors i a la promoció d'unes condicions de treball dignes per al sector de les arts en viu i de l'art contemporani.

Accions de referència

1) Promoure l'accés i el coneixement dels llenguatges artístics i del pensament contemporani, amb especial atenció a les barreres que dificulten l'acostament dels col·lectius i grups més vulnerables.

- Posar a disposició dels ajuntaments exposicions d'art contemporani conceptualitzades, dissenyades i produïdes per l'equip del Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística (ODA) en col·laboració amb institucions artístiques de referència, artistes i pensadors actuals. Aquestes exposicions incorporen programes pedagògics i de mediació dissenyats específicament per a cadascuna d'elles perquè les puguin gaudir capes cada vegada més àmplies de la població.
- Potenciar l'accés als llenguatges i als discursos artístics al llarg de la història des dels museus de la Xarxa de Museus locals (XML) per fomentar el coneixement i la comprensió dels reptes de la societat actual a partir de la interpretació del passat compartit. Fer-ho integrant a les exposicions una vessant educativa que incorpori les necessitats dels diferents públics, incloent-hi col·lectius amb discapacitat.
- Reforçar la programació d'exposicions monogràfiques a les biblioteques de la XBM vinculades a temes d'actualitat, històrics, educatius o literaris, entre d'altres. L'objectiu és despertar l'interès dels usuaris per aquelles matèries de les quals les biblioteques posseeixen informació bibliogràfica i documental d'interès i sovint s'acompanyen d'activitats relacionades.
- Impulsar accions a les biblioteques per al foment de l'escriptura i el coneixement dels llenguatges literaris mitjançant projectes com «Escriure de cinema» que combina les arts visuals i literàries en tallers participatius de crítica cinematogràfica.
- Promocionar i visibilitzar els fons i autors locals de les biblioteques de la XBM a través de presentacions de llibres i tallers d'escriptura creativa.
- Incentivar l'accés al pensament contemporani i als llenguatges científics tot apostant per l'acostament entre sabers i disciplines que tradicionalment s'han considerat antagònics. Treballar per la integració d'una cultura que compregui art i humanitats, ciències i tècnica a través d'iniciatives com el butlletí mensual BCN Science Corner del Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) o les activitats i projectes Bibliolab, que promouen l'experimentació amb metodologies innovadores i creatives en un entorn col·laboratiu i obert a tota la ciutadania.

- 2) Reforçar els programes d'impuls a les arts en viu perquè es consolidin com una de les vies d'accés a la cultura en l'àmbit local, alhora que es treballa per la professionalització del sector i es dona suport al talent emergent.
- Assessorar els municipis en polítiques vinculades a la creació i la difusió de les arts en viu, i participar en processos compartits de disseny, anàlisi i avaluació de l'activitat dels espais escènics municipals.
 - Seguir promovent les experiències artístiques de proximitat en espais insòlits a través del programa Escenari secret. El programa, que l'ODA posa a disposició dels ajuntaments, s'adreça, d'una banda, als espectadors i usuaris més actius dels equipaments culturals amb la voluntat de premiar la fidelitat i agrair-los el compromís, i també pot ser una via per apropar els llenguatges de les arts en viu a aquells ciutadans que generalment es mantenen més allunyats d'aquests espais.
 - Difondre i consolidar el web Escenari (escenari.diba.cat) amb la cartellera de l'activitat professional dels espais escènics municipals. El web inclou un catàleg amb una informació bàsica de les companyies i professionals susceptibles de girar per teatres i auditoris de la demarcació de Barcelona.

- Impulsar les programacions estables dels espais escènics municipals a través del Circuit de la Xarxa d'Espais Escènics Municipals, que els ofereix suport econòmic i material, així com estratègies per garantir-ne l'accessibilitat i assessorament en matèria d'arts en viu.
- Impulsar l'accés i el coneixement dels llenguatges musicals amb la programació musical del Palau Güell (Nits del Palau i Cicle de música, amb pràctiques de caràcter experimental i en col·laboració amb músics locals), i amb el programa Música a fons de la Xarxa de Biblioteques Municipals, que permet l'acostament a la música a tots els públics de la mà d'experts, amb sessions que combinen la teoria amb la pràctica i la participació.
- Donar suport a fires, mostres, mercats i festivals artístics, i afavorir els seus vincles amb el territori a través de les convocatòries de suport a ajuntaments i entitats que organitzen aquest tipus d'esdeveniments en l'àmbit de la província de Barcelona.

Àmbit 2

Acció lectora

Contextualització

La importància del foment de l'hàbit lector recau en el fet que, més enllà d'instruir, ofereix a l'individu les eines necessàries per adquirir un conjunt d'habilitats de reflexió, anàlisi, esforç o concentració que li serviran al llarg de la vida i que contribuiran de manera directa al benefici de la societat.

La comprensió lectora és clau per al desenvolupament educatiu i social de les persones, i garantir el seu accés al coneixement. Per tant, promoure l'hàbit lector requereix un enfocament multisectorial que articuli polítiques educatives, socials i culturals. En l'àmbit de les polítiques locals de cultura, les biblioteques juguen un paper fonamental.

El Manifest de la Biblioteca Pública de l'IFLA/UNESCO (2022) estableix com a funcions bàsiques de les biblioteques crear i enfortir els hàbits lectors, des de la infància fins a l'edat adulta, i impulsar activitats d'alfabetització i programes per desenvolupar habilitats de lectura i escriptura.

La proximitat és un dels principals valors de la Xarxa de Biblioteques Municipals: les 235 biblioteques i 12 bibliobusos que la formen possibiliten que el 99 % de la població de la demarcació de Barcelona disposi de servei de biblioteca pública al seu municipi de residència. Aquesta capil·laritat al territori, el servei de préstec interbibliotecari de documents d'altres biblioteques i la plataforma de préstec de documents electrònics Biblio Digital -tots ells serveis gratuïts- van possibilitar que l'any 2023 es realitzessin un total de gairebé 12 milions de préstecs de documents, continuant amb la tendència a l'alça d'aquest servei dels darrers anys.

Tot i aquests resultats, hi ha camí per recórrer tant en els índexs de lectura com en els de comprensió lectora. Els resultats de l'informe PISA 2022, que avalua els alumnes de 4t d'ESO, són els més baixos de la història per a Catalunya i constaten la preocupant situació que ja s'havia detectat al darrer informe PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study, 2021) que avalua la comprensió lectora dels alumnes de 4t de primària. Catalunya està per sota de la mitjana

europea, i s'observa un descens preocupant en comprensió lectora respecte els anteriors estudis. És evident la necessitat de reforçar aquesta competència, que afecta de manera desigual en la societat.

Estratègia

La biblioteca pública i la promoció de la lectura han estat i són un tàndem indissoluble però el foment de l'hàbit lector és una responsabilitat conjunta de la societat. La bona salut d'aquest tàndem depèn de la col·laboració entre agents públics i privats i de la coordinació de polítiques culturals, socials i educatives: cal potenciar programes i accions conjunts per desenvolupar habilitats de lectura i escriptura. Les accions d'accés i promoció lectora han d'anar més enllà de les biblioteques i han de portar-se a terme de forma coordinada amb altres agents socials, culturals i educatius, sobretot en l'àmbit local.

Cal continuar avançant en la cobertura territorial i en la millora de serveis, acabant el desplegament en aquells municipis que per llei han de disposar de biblioteca i fent arribar el bibliobús en tots els inferiors a 3.000 habitants.

Més enllà de la cobertura territorial, CULTURA 311+ aposta per una cobertura vital lectora, treballant per l'accés universal que contempli els diferents moments i circumstàncies de la vida de les persones.

Però per garantir l'accés, la cobertura territorial és fonamental però no suficient: cal complementar-la i incorporar el concepte «cobertura vital lectora», acompanyant les persones amb serveis i recursos que donin resposta a les necessitats específiques de les diferents etapes del cicle vital. Així, més enllà de la infraestructura cal treballar per:

- Acompanyar amb la lectura en totes les situacions de la vida, des de l'acompanyament a la primera infància fins a l'edat adulta.
- Garantir el dret d'accés a la lectura pública en aquelles situacions en què és més complicat: centres educatius de justícia juvenil i centres penitenciaris, centres hospitalaris i centres de gent gran centraran part de l'acció per facilitar l'accés a la lectura a totes les persones visquin on visquin, i tinguin les circumstàncies vitals que tinguin.

Accions de referència

- 3) Fer arribar serveis de lectura pública a tots els municipis de la demarcació que per llei no disposen de biblioteca, garantint així el dret d'accés a la cultura i la lectura independentment del lloc de residència.

Es potenciarà el servei de bibliobús, ampliant i actualitzant la seva flota, perquè arribi a tots els municipis de menys de 3.000 habitants sense biblioteca. Durant el mandat es crearà un nou bibliobús, es modernitzarà la flota amb la substitució de vehicles i l'actualització de la imatge gràfica del servei, i es potenciarà la relació entre el bibliobús i els agents locals.

- 4) Assessorar els ajuntaments en l'elaboració del Pla de lectura municipal, tot integrant-lo en la planificació estratègica cultural, amb la finalitat de contribuir a la promoció de la lectura i la coordinació dels diferents agents implicats oferint:

- *Documents de suport i orientacions* per als ajuntaments que vulguin implementar el seu pla.
- Un recurs al *Catàleg de serveis* per a l'elaboració del Pla de Lectura Municipal

- 5) Impulsar programes i projectes bibliotecaris per al foment de la lectura:

- Clubs de lectura presencials i *virtuals*: els clubs de lectura són un punt de trobada on els participants comparteixen la seva opinió i experiència entorn de la lectura d'un mateix llibre. Permeten fomentar la relació entre els lectors així com enriquir les respectives visions personals mitjançant l'aportació dels altres, en un clima de diàleg i respecte mutu. Els clubs de lectura virtuals afavoreixen, a més, l'accés a aquesta activitat a aquells que per motius diversos no poden assistir als clubs presencials.
- *Club del llibre*: cicle de trobades amb escriptors, en format presencial a les biblioteques i en format virtual per mitjà del perfil a Instagram de *@bibliotequesXBM*.

- 6) Millora integral de les actuacions de foment de la cultura i d'hàbit lector en els municipis amb bibliobús mitjançant el suport econòmic per a la contractació de tècnics i tècniques de dinamització cultural, mancomunats en agrupacions de petits municipis amb proximitat geogràfica.
- 7) Impulsar l'oferta de serveis i projectes per a públics amb necessitats específiques, garantint l'accés a la lectura de tothom sense cap tipus de discriminació:
- El projecte «*Amb tots els sentits: primera infància, lectura i biblioteques*» s'inicia amb l'objectiu de capacitar els professionals bibliotecaris, desenvolupant habilitats i competències de debat i reflexió centrades en la primera infància com a lectors.
 - Serveis per a gent gran: L'augment del nombre de gent gran apunta a la necessitat de nous espais comunitaris, i les biblioteques esdevenen un punt de trobada i de cohesió social. Les biblioteques seguiran adaptant les col·leccions, les activitats i els serveis a les necessitats d'aquesta franja de població cada cop més nombrosa.
 - Serveis per a nouvinguts: L'acollida i els serveis a persones nouvingudes són una prioritat des de fa molts anys a les biblioteques públiques. «*WelcomeBIB*» és un projecte d'inclusió i integració social liderat per la Generalitat de Catalunya que té per objectiu que les biblioteques públiques esdevinguin espais de benvinguda a la comunitat local i que disposin d'un marc d'actuació i de recursos per oferir serveis i facilitar la integració a través de la biblioteca pública de col·lectius que arriben a Catalunya
 - El projecte «*Biblioteques Inclusives*», en el qual participa la Gerència de Serveis de Biblioteques, té per objectiu aconseguir que totes les biblioteques públiques catalanes siguin espais inclusius, no només per complir amb el marc legal i teòric, sinó per donar oportunitat de futur a totes les persones amb capacitats diverses.
 - Creació de projectes inclusius basats en la cultura i la lectura com a eina d'integració i inserció social. S'ha començat a desenvolupar amb el projecte «*Biblioteques i centres educatius de justícia juvenil*» i s'ampliarà a hospitals i residències de gent gran.
- 8) Promocionar la llengua catalana a través de la lectura:
- El programa «*Ponts literaris*» és un projecte cooperatiu entre la Xarxa de Biblioteques Municipals i biblioteques del País Valencià i les Illes Balears que té per objectiu reforçar i promoure l'ús del català entre els diferents territoris coneixent les repectives literatures i compartint lectures i experiències a partir de la llengua.

- 9) Impulsar els serveis bibliotecaris virtuals per a l'accés i difusió de continguts: els hàbits de consum cultural estan canviant i es preveu que els formats digitals es consolidin entre les preferències dels usuaris. Les principals accions se centraran en millores a la *Biblioteca virtual* i a la biblioteca digital de préstec (*Biblio digital*).
- 10) Potenciar projectes que combinin la lectura del text amb altres lectures artístiques com pot ser la d'imatges, l'audiovisual o d'altres més performatives.

Àmbit 3

Patrimoni cultural

Contextualització

Les polítiques locals de cultura es situen a l'encreuament entre allò simbòlic i allò expressiu, entre les expressions culturals d'avantguarda i la cultura de la vida quotidiana. La importància de la dimensió simbòlica de les pràctiques socials, el reconeixement d'oficis, la memòria col·lectiva, els sabers i les celebracions tradicionals formen part d'aquesta intersecció. El diàleg entre «tradició» i «modernitat» s'ha afrontat sovint intentant fixar o aïllar la tradició. Avui, l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona aposta per una concepció dinàmica de la tradició, que dialoga amb el present i el passat i vetlla perquè es reconeguin com a propis els diversos relats culturals que conviuen al territori. Una tradició que no dialoga amb el present -amb tota la seva complexitat- acaba sent estàtica, de la mateixa manera que l'avantguarda que parteix de zero, que no té en compte la tradició, pot esdevenir buida.

Aquesta mirada busca reforçar el paper del patrimoni cultural material i immaterial com a factor clau en la defensa del dret a l'accés i la participació cultural, la difusió del coneixement, la conservació, la memòria i la representació. Per fer-ho, l'Àrea promou i gestiona un seguit de serveis de suport a la gestió municipal del patrimoni cultural que complementen els serveis existents als ajuntaments i vetllen per un equilibri territorial.

Estratègia

L'Àrea de Cultura promou actuacions destinades a millorar la gestió, la conservació i la difusió del patrimoni material i immaterial dels municipis, així com enfortir la relació dels equipaments patrimonials amb les comunitats locals i per connectar els centres productors d'investigació amb el coneixement, gestió i reflexió sobre el patrimoni cultural local. La seva acció pivota sobre tres eixos: el territori, el patrimoni i les persones, i treballa per a la construcció de la identitat i la memòria col·lectiva tot generant uns espais per a l'aprenentatge, la socialització i el gaudi que permetin que la població conegui les

tradicions locals, hi dialogui i s'hi identifiqui, obrint la porta a utilitzar-les per fertilitzar les noves pràctiques culturals, emmarcar-les i arrelar-les.

El patrimoni material i immaterial representa un conjunt d'actius essencials per la garantia dels drets culturals. CULTURA 311+ els aborda amb la voluntat de fomentar alhora l'accés i la utilització dels recursos tot generant contextos per a l'aprenentatge, la socialització, la creació i el gaudi.

Es combina una doble estratègia: d'una banda, consolidar els programes existents pel que fa a la protecció, la conservació i la difusió del patrimoni cultural, tot aprofundint en els seus vincles amb la vida cultural local i amb la diversitat de formes d'expressió existent als municipis. D'altra banda, s'aposta per iniciar processos culturals innovadors vinculats a la memòria i la història de l'art i la cultura afavorint l'equilibri territorial i la inclusió dels col·lectius més vulnerables.

Accions de referència

- 11) Millorar la gestió, la conservació i la difusió del patrimoni i dels equipaments que el custodien a través de la Xarxa de Museus Locals (XML), la Xarxa d'Arxius Municipals (XAM) i la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) així com impulsar la professionalització de la gestió d'aquests equipaments i la seva relació amb les comunitats locals.
- 12) Facilitar als ajuntaments eines de suport i assistència tècnica per a la gestió integral del patrimoni cultural local que contribueixin a consolidar un sistema territorial de protecció, estudi, conservació i difusió del patrimoni cultural com a eina de democratització de la cultura:
 - Donar suport econòmic a la conceptualització, la comunicació i l'execució de les activitats dels museus i els arxius adherits a la XML i la XAM respectivament. En aquesta línia es subvencionen les activitats didàctiques, de dinamització i de mediació relacionades amb l'àmbit d'actuació de museus i arxius així com l'organització d'exposicions temporals.
 - Donar suport a l'elaboració i la implementació de plans i projectes estratègics dels museus adherits a la Xarxa de Museus Locals (XML) com ara plans directors dels museus i les seves extensions, projectes museològics o museogràfics, plans de gestió de col·leccions, plans d'accessibilitat i d'inclusió social i de gènere, plans de comunicació, projectes educatius o de recerca, plans de seguretat o bé estudis de públics i d'avaluació. També, assessorar els ajuntaments i donar-los suport tècnic i econòmic en la museïtzació i la documentació de col·leccions, espais i equipaments patrimonials que no estan adherits a la XML.
 - Contribuir al tractament, documentació, conservació preventiva i restauració dels fons d'arxius i museus locals.
 - Potenciar i complementar la programació expositiva dels museus adherits a la XML a través del programa d'exposicions itinerants, que els ofereix la possibilitat d'acollir temporalment exposicions produïdes per l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC). Es preveu, en el marc de l'acció de mandat, seguir incorporant elements que millorin la projecció d'aquestes exposicions i dels museus de la Xarxa com ara la producció d'exposicions basades en la cooperació entre museus, la configuració de museografies modulables i adaptables al context específic de cada museu, així com aprofundir en la millora de la programació cultural i didàctica associada a les exposicions.
 - Accions per fomentar els museus com a espai de salut i benestar. L'OPC forma part de la Taula de Museus i Salut i diversos museus de la XML han adoptat aquesta línia de treball.

- Donar suport a les biblioteques públiques i als arxius municipals en la gestió de fons especials, locals i patrimonials mitjançant recursos tècnics i econòmics per a la catalogació, conservació i difusió d'aquests fons.
- Conceptualitzar i crear una xarxa d'equipaments patrimonials bàsics orientada a articular, connectar i dotar de recursos aquells espais patrimonials que, tot i no complir els criteris per ser considerats museus, són rellevants per a la memòria i la identitat local.

13) Treballar per garantir la conservació, la documentació, el coneixement i la recerca dels valors del Palau Güell, obra d'Antoni Gaudí, inscrit a la llista del Patrimoni Mundial l'any 1984 i situat al barri del Raval de Barcelona.

- Impulsar la recerca amb la finalitat d'ampliar el coneixement sobre el Palau Güell i fer-lo dialogar amb les noves línies d'investigació que promulguen una visió crítica de la història del patrimoni cultural occidental.
- Gestionar les activitats del Palau, i especialment la visita pública, amb especial focus en el públic de proximitat i els col·lectius amb necessitats especials. Programar-hi exposicions itinerants i de producció pròpia.
- Organitzar-hi un cicle de debats sobre decolonització que provoqui una relectura dels orígens del monument, promogut per la família Güell, i els posi en relació amb les línies de recerca històrica que examinen el paper de la colonització en el desenvolupament i la consolidació de la modernitat eurocentrista.

14) Donar suport a les expressions de cultura popular i tradicional com a element central del diàleg entre tradició i modernitat, amb especial atenció a la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals.

→ Mantenir i millorar les convocatòries de suport a les activitats de cultura popular i tradicional organitzades per entitats i per federacions d'entitats de cultura popular.

15) Vetllar per la conservació del patrimoni immaterial, la memòria oral i la memòria democràtica.

→ Promoure projectes comunitaris com les biblioteques humanes que afavoreixen la coneixença interpersonal, intercultural i intergeneracional. Els «llibres humans» són persones amb experiències úniques que comparteixen les seves històries de vida de manera directa i personal. Aquest format permet als participants escoltar i aprendre de la diversitat d'experiències humanes, i promou la comprensió mútua, el diàleg intercultural i la cohesió social en un context de coneixement de persones amb les quals es conviu en un mateix municipi o barri.

→ Impulsar accions per a la recuperació de la Memòria democràtica a través dels museus i dels arxius locals, així com per recuperar i visibilitzar la memòria de les dones (Galeria de Dones de la XML).

16) Consolidar els processos de digitalització del patrimoni i millorar-ne les estratègies de comunicació i interlocució amb el teixit cultural i ciutadà.

→ Donar suport a la digitalització de documents dels arxius municipals adherits a la Xarxa d'Arxius Municipals (XAM) amb l'objectiu de conservar i difondre els seus fons, i continuar la tasca de digitalització i difusió dels fons locals i patrimonials de les biblioteques públiques.

→ Treballar per consolidar l'espai web «El museu més gran de Catalunya» com a plataforma de comunicació i aparador en línia de la Xarxa de Museus Locals XML.

→ Organitzar exposicions virtuals de documents d'arxiu a partir d'un eix temàtic per facilitar l'aproximació de la ciutadania i dels investigadors als continguts del patrimoni documental local que gestionen i conserven els arxius municipals.

→ Promoure l'accés universal als fons digitals d'arxius i biblioteques municipals a través de portals i plataformes com Trenca-dís (dipòsit digital de la Xarxa de Biblioteques Municipals que conté col·leccions úniques) o Imagina (arxius).

→ Continuar treballant amb el Gabinet d'Innovació Digital per a la implantació de l'Administració electrònica en municipis de fins a 5.000 habitants, amb el seguiment i bon funcionament de les eines de gestió documental i arxiu.

Àmbit 4

Infraestructures i equipaments

Contextualització

Els equipaments culturals actuen com a espais de participació i expressió cultural, i contribueixen al desenvolupament local. Són centres de dinamització econòmica, social i cultural dins dels municipis.

Les polítiques d'accés a la cultura estan estretament vinculades amb la disponibilitat d'espais per poder dur a terme aquesta participació, ja sigui en equipaments específics o a l'aire lliure, individualment o de manera col·lectiva, i per part de professionals o amb esperit amateur. Per aquest motiu és important també fer una mirada a les infraestructures i els equipaments culturals.

El marc legal i normatiu, i els instruments de planificació territorial que se'n deriven estableixen les directrius bàsiques en aquest àmbit.

El *Pla d'Equipaments Culturals* (PECCat), el *Mapa de Lectura de Catalunya* i els diferents plans d'equipaments culturals municipals recullen les necessitats i les propostes d'actuació en matèria d'equipaments per a cada municipi.

Si bé s'han creat nous equipaments durant els últims anys i se n'han remodelat d'altres, encara hi ha municipis on manquen serveis culturals bàsics i hi ha una part considerable d'equipaments que, ja sigui per la seva antiguitat o limitacions, tenen dificultats per donar resposta als nous models de servei i necessitats d'ús.

Recentment ha entrat en vigor el nou *Codi d'Accessibilitat de Catalunya*, que incorpora aspectes com l'accessibilitat sensorial i cognitiva dels equipaments. Un marc que afavoreix la implementació de polítiques inclusives que promoguin la diversitat cultural i l'accessibilitat universal.

Estratègia

Garantir els drets culturals significa assegurar que la ciutadania tingui accés equitatiu a les infraestructures i equipaments culturals, independentment de la seva situació socioeconòmica, origen o ubicació geogràfica. Això requereix polítiques inclusives que promoguin la diversitat cultural i l'accessibilitat universal acompanyades del desplegament i l'actualització eficient, complementària i sostenible dels equipaments culturals.

Les infraestructures culturals es configuren com a punt de trobada i es posen al servei de garantir l'accés tant al conjunt de les programacions que acullen com a les possibilitats d'ús per part del teixit cultural i del conjunt de la ciutadania.

La implementació de tecnologies verdes i la promoció de pràctiques sostenibles són essencials per assegurar que els equipaments culturals no només serveixin la comunitat present, sinó que també siguin viables per a les generacions futures. Els equipaments s'han de dissenyar i construir amb criteris de sostenibilitat, integrant l'estalvi energètic i la reducció de residus en l'arquitectura de l'equipament i de la seva posterior gestió. Caldrà treballar també perquè els equipaments existents es vagin adaptant a criteris sostenibles.

Accions de referència

- 17)** Assessorar els ajuntaments en els processos de creació i millora dels equipaments culturals.
- En el cas de les biblioteques: implementació del Model XBM en els processos de creació, reforma i transformació de biblioteques, acompanyant i donant suport als ajuntaments durant totes les etapes del projecte, des de l'elaboració del programa funcional fins a la inauguració.
 - En el cas dels equipaments escènics i musicals: suport econòmic a les actuacions de planificació estratègica, amb la finalitat de contribuir i promoure'n la millora de serveis, la gestió, la funcionalitat i el confort.
 - En el cas dels equipaments patrimonials, suport tècnic a la museïtzació d'espais, jaciments arqueològics o col·leccions locals: també, suport econòmic a l'actualització i millora d'aquests equipaments.
 - Suport a la creació de reserves mancomunades entre els museus de la XML.
 - En el cas dels equipaments culturals polivalents: suport econòmic per adequar les instal·lacions a les necessitats ciutadanes, i suport tècnic per a la definició dels usos i reglaments.
 - Elaboració de plans d'equipaments culturals amb una mirada global sobre el conjunt d'equipaments del municipi i la seva interrelació amb els dels municipis propers, i plans d'usos per a equipaments individuals, per part del programa d'assessoraments del Centre d'Estudis i Recursos Culturals.
- 18)** Avançar per disposar d'uns edificis culturals més sostenibles i eficients energèticament, més accessibles i en bon estat de conservació.
- Realitzar un treball d'anàlisi i coneixement de la situació actual dels equipaments culturals municipals de la demarcació amb l'objectiu d'obtenir una fotografia de l'estat d'aquests espais per poder orientar de forma adient les polítiques de suport en aquest àmbit, així com elaborar programes que acompanyin al manteniment ordinari i correctiu de les diverses tipologies d'equipament cultural (biblioteques, espais escènics, arxius, museus, centres d'art, centres culturals polivalents).
 - Assessorar els ajuntaments mitjançant la realització d'estudis de manteniment i eficiència energètica per a equipaments bibliotecaris, que els permeti optimitzar i minimitzar els consums per assolir un menor impacte ambiental i reduir el cost de gestió.
 - Disminuir l'impacte del canvi climàtic en la ciutadania, incorporant els equipaments culturals a la xarxa de refugis climàtics

i impulsant laboratoris de transició ecològica per compartir iniciatives mediambientals amb l'objectiu d'avançar cap a models més sostenibles i coherents amb l'entorn.

- Millorar la sostenibilitat i l'eficiència energètica del Palau Güell en el marc del projecte d'ampliació i d'acord amb les obligacions que es deriven de la certificació Biosphere, de la qual disposa el Palau des de l'any 2023. Impulsar accions de millora de l'accessibilitat sensitiva i cognitiva.
- Adaptar els equipaments culturals al nou Codi d'Accessibilitat de Catalunya amb l'objectiu de garantir l'accessibilitat universal, especialment per a persones amb capacitats diverses, i també per fer front al repte de l'envelliment de la població.
- Organitzar jornades sobre arquitectura i equipaments culturals per al foment del debat i compartir experiències que fomentin uns edificis més accessibles, inclusius i sostenibles.

Per iniciar aquesta acció entre el novembre i el desembre del 2024 se celebraran les Jornades sobre biblioteques i arquitectura a Barcelona.

- Fomentar l'autonomia de l'usuari i l'autoservei a les biblioteques.
- Avançar en el desplegament de RFID a la XBM: A juny de 2024 el 55 % de biblioteques de la XBM (135 equipaments) disposaven de tecnologia RFID per realitzar la gestió del préstec i el control de seguretat. S'avançarà en el desplegament de la radiofreqüència a totes les biblioteques de la xarxa i s'analitzaran les possibilitats addicionals que ofereix aquesta tecnologia.
- Assessorar els ajuntaments i afavorir la creació d'espais d'accés autònom a les biblioteques fora de l'horari d'obertura per a l'estudi i treballs en grup.

Àmbit 5

Teixit cultural institucional i ciutadà

Contextualització

L'acció cultural als municipis es construeix a partir d'una articulació entre la provisió de serveis públics per part de les institucions amb les iniciatives sorgides del teixit cultural local amb un esperit de corresponsabilitat. Més enllà de dissenyar, planificar i executar els programes culturals, el paper dels ajuntaments passa també per esperonar i acompanyar projectes ciutadans.

El suport a l'acció dels municipis en matèria de cultura, i especialment a la programació, la reflexió i el desenvolupament estratègic és i ha estat un dels pilars de l'actuació de l'Àrea de Cultura, que es materialitza a través de múltiples eines i canals com ara el Catàleg de serveis, subvencions, convenis de col·laboració o altres fórmules. Aquesta varietat de fórmules permet donar resposta a les necessitats dels ajuntaments i dels equipaments culturals públics, però també a entitats i comunitats locals. D'aquesta manera, es promou un desenvolupament cultural basat en la multiplicitat, la interacció i la cooperació de tots els actors que constitueixen l'ecosistema cultural, incloses les institucions públiques i els grups i comunitats locals.

Estratègia

La perspectiva en aquest àmbit és mantenir i reforçar l'aposta que abraça des de programes institucionals fins a projectes impulsats directament per entitats i col·lectius ciutadans.

Es donarà continuïtat als programes que donen suport a iniciatives públiques, però també ciutadanes i d'entitats, així com a projectes on s'estimula la col·laboració entre les institucions i entre aquestes i el teixit cultural i ciutadà. En tots ells es busca afavorir l'accés i la participació en processos culturals, essencial perquè les persones en situació de vulnerabilitat o desavantatge puguin tenir veu pròpia en el mapa social. Es donarà suport a manifestacions culturals ben

diverses, des de les expressions més populars i festives fins a projectes que busquen l'acostament a la cultura a través de tallers i accions formatives o a agrupacions que treballen per a la defensa i la professionalització dels diversos sectors culturals. En aquest context, el Pla reforça la llengua catalana com a espai de trobada, vehicle de comunicació i motor d'interacció i cohesió social.

CULTURA 311+ promou un desenvolupament cultural basat en la multiplicitat, la interacció i la cooperació de tots els actors que constitueixen l'ecosistema cultural, incloses les institucions públiques i els grups i comunitats locals.

D'altra banda, al llarg d'aquest mandat es preveu treballar per incrementar la presència al territori dels ens participats per l'Àrea de Cultura i els seus organismes autònoms i articular projectes descentralitzats en col·laboració amb els ajuntaments i les entitats locals.

Accions de referència

19) Donar suport econòmic a la programació cultural a través del Catàleg de serveis i els convenis de col·laboració.

→ El *Catàleg de serveis* és un dels instruments amb què compta la Diputació de Barcelona per exercir les funcions d'assistència i cooperació local. L'Àrea de Cultura compta amb 23 recursos al Catàleg de serveis 2024-2027 entre recursos tècnics, materials i econòmics. Els recursos econòmics s'orienten a donar un suport directe a la programació cultural dels ajuntaments i tenen per objectiu contribuir al desenvolupament de les polítiques locals de cultura i facilitar el desplegament dels drets culturals al territori. Hi ha recursos per a l'activitat

dels arxius i els museus de les xarxes d'equipaments, per a l'organització de festivals artístics, per a tallers i activitats formatives, per a la promoció de la lectura o per a projectes culturals innovadors, entre d'altres.

- En els convenis per a la gestió integrada de la Xarxa de Biblioteques Municipals que es signa amb els ajuntaments, la Diputació es corresponsabilitza d'una aportació anual de recursos per a la programació d'activitats de foment de la lectura i per a la compra de fons documental.

20) Donar suport a programes municipals que aposten per la col·laboració institucional i amb les entitats i el teixit cultural local, tot cercant la corresponsabilitat en la provisió de serveis públics.

- Mantenir el suport econòmic a activitats culturals que es desenvolupen en el marc de les festes majors de tots els municipis de la demarcació de la Diputació de Barcelona.
- Donar suport a l'organització per part dels ens locals d'accions formatives adreçades a la ciutadania en els àmbits de les arts escèniques, plàstiques i audiovisuals, la història, el patrimoni, les lletres, la música, la cultura popular i la divulgació científica.
- Crear comissions de treball amb participació dels equipaments del sector públic i els ens participats i dels equips de l'Oficina de Patrimoni Cultural, l'Oficina de Difusió artística, l'Oficina d'Estudis i Recursos Culturals i l'Oficina de Serveis a la Xarxa de Biblioteques per a la coordinació d'accions al territori i de projectes descentralitzats.
- Continuar oferint formació específica en els diferents àmbits de la gestió cultural i promovent la formació a mida als municipis.

- 21)** Donar suport a projectes ciutadans que incideixen directament en la vida cultural dels municipis i promouen la participació de ciutadans i col·lectius amb perfils diversos.
- Seguir realitzant les convocatòries de suport a orquestres simfòniques o de cambra residents als municipis de la demarcació, a festivals organitzats per entitats i a entitats representatives dels sectors culturals, com a mecanismes d'acompanyament i impuls de les iniciatives ciutadanes que treballen per a l'accés a la cultura i per a l'articulació del sector cultural.
 - Impulsar les accions que es realitzen en col·laboració entre els museus de la Xarxa de Museus Locals i la ciutadania i les entitats locals.
- 22)** Impulsar l'organització de projectes culturals d'abast supramunicipal en col·laboració amb els ajuntaments de la província i generar processos compartits de disseny, producció i coordinació d'aquests esdeveniments.
- Donar continuïtat a processos com els que, en els darrers anys, han portat l'Àrea de Cultura a participar en projectes de col·laboració intermunicipal com ara el Festival Dansa Metropolitana, el programa Perspectives del Teatre Lliure o el projecte Manifesta 15. L'objectiu és acompanyar festivals i programacions existents, però també impulsar-ne de nous.

Eix Participació

La participació cultural es vincula a les capacitats del conjunt de la ciutadania per desenvolupar pràctiques culturals com a protagonistes de processos diversos a partir del dret a l'autorepresentació i a la intervenció en la vida productiva cultural dels municipis. Aquesta dimensió participativa va associada a diferents expressions, processos creatius, de formació i educació.

Des de la perspectiva de la creació artística, el dret a la participació cultural també fa referència a l'acompanyament de les persones creadores dels municipis perquè puguin desenvolupar la seva carrera en condicions dignes. La lluita contra la precarietat en el sector, el dret a la llibertat d'expressió i l'enfortiment del teixit social, econòmic i productiu dels pobles i ciutats són alguns dels elements que emmarquen aquest vector.

Dins d'aquest eix, adquireix una dimensió rellevant la pràctica cultural comunitària, vinculada al desenvolupament de programes i estratègies que reforcin el paper articulador de la cultura en el capital social de la ciutadania. Es relaciona també amb el fet de formar part de col·lectius, grups o entitats vinculades a processos culturals amb un mínim grau de formalització, per bé que aquests tenen molt sovint accions en els àmbits econòmic, social o territorial.

La participació cultural té a veure amb les capacitats de la ciutadania per desenvolupar pràctiques culturals, ja sigui de manera individual o col·lectiva, així com l'acompanyament als creadors i creadores perquè puguin desenvolupar la seva carrera en condicions dignes.

Des d'aquesta perspectiva, cal atendre els processos d'innovació en els models de governança de la cultura, vinculats a la capacitat de propiciar espais oberts per participar en la presa de decisions de la vida cultural dels municipis des d'una perspectiva pública, publicoprivada i publicocomunitària.

Els àmbits d'intervenció d'aquest eix de participació van des de la idea d'una educació expandida que incorpori els processos de mediació per garantir el seu arrelament territorial, al desplegament de programes en favor de la creació col·lectiva, la lluita contra les precarietats del sector i la cultura comunitària, a l'impuls del dret a la creació artística i literària.

Àmbit 6

Mediació i educació

Contextualització

La mediació cultural és un marc i una metodologia participativa referencial per als drets culturals. En aquest sentit, la mediació cultural i artística conforma un tipus de pràctica que s'inscriu sota accions culturals col·lectives, no contemplatives, on l'acció se centra en els processos de construcció de cultura a partir d'experiències col·laboratives des del protagonisme ciutadà.

Tots aquests processos es desenvolupen a partir de l'escolta activa sobre els contextos on es vol incidir, incorporant veus i circumstàncies diverses. La mediació cultural, per tant, és una manera diferent de treballar dins del sector cultural, on el gir fonamental és saber integrar dins de les propostes processos participatius per abordar contextos diversos. Té a veure amb processos pedagògics, amb la capacitat de reconèixer o fomentar noves centralitats i d'abordar la diversitat cultural amb ambició.

La mediació cultural i artística conflueix sovint amb l'acció educativa, especialment en contextos com l'escola, la institució cultural, la comunitat i el territori. L'Àrea de Cultura ha anat incorporant processos i tècniques de mediació a les seves accions i té previst aprofundir-hi al llarg del present mandat.

Estratègia

L'àmbit local es configura com un entorn ideal per explorar les sinergies entre l'educació formal i la no formal, per buscar oportunitats d'aprenentatge en les situacions més quotidianes i per construir processos de mediació de manera coordinada i en col·laboració amb els agents socials, culturals, educatius i comunitaris locals, coneixedors del context i les circumstàncies de cada municipi o barri. En el marc d'aquests processos, el conjunt de la ciutadania, però especialment infants, joves, minories i totes les persones i col·lectius

en situació de vulnerabilitat, han de ser tractats com a subjectes competents i sensibles i legitimar les seves experiències culturals.

Cal seguir avançant en el desenvolupament d'una política pública transversal en els àmbits cultural i educatiu, que incorpori la mediació com a element central i no accessori de l'acció cultural i que treballi amb les eines de l'educació cultural i artística: capacitat crítica i d'investigació, treball en equip i subjectivitat i sensibilitat personals.

La mediació cultural i artística conforma un tipus de pràctica que s'inscriu sota accions culturals col·lectives, no contemplatives, on l'acció se centra en els processos de construcció de cultura a partir d'experiències col·laboratives des del protagonisme ciutadà.

L'Àrea de Cultura aposta per promoure aquest tipus de processos, que han de servir, també, per esperonar la plena participació en els drets culturals de la ciutadania en tota la seva diversitat i contribuir a la construcció de societats pacífiques, lliures, equitatives i cooperants.

Accions de referència

23) Incorporar la mediació artística als programes i activitats promoguts per la Gerència de Serveis de Cultura amb l'objectiu d'establir ponts entre les propostes artístiques i els espectadors o participants a través d'experiències col·lectives, amb acompanyament professional que obri les portes a la plena participació en els drets culturals d'una població cada vegada més àmplia i diversa.

- Impulsar i millorar el programa Reverberacions IT Teatre Lliure a partir d'una experiència pilot a cinc municipis. El programa té la missió d'enxarxar i connectar el projecte professionalitzador d'inserció laboral IT Teatre Lliure, per a graduats i graduades de l'Institut del Teatre, amb els ecosistemes socials, culturals i educatius i comunitaris dels municipis de la província de Barcelona, tot amb l'objectiu de possibilitar processos i projectes puntuals (o més intensius) de democràcia cultural que contribueixin a la construcció de societats pacífiques, lliures, equitatives i cooperants.
- Oferir formació i assessorament als professionals dels municipis perquè puguin generar processos de mediació artística en l'aproximació i la interpretació de l'art contemporani, així com ampliar i millorar els recursos pedagògics que acompanyen les exposicions itinerants del Programa d'Arts Visuals de l'Oficina de Difusió Artística (ODA) per impulsar la relació entre l'art contemporani, el context específic dels municipis que acullen les exposicions i les comunitats que hi viuen.

- Consolidar les accions de mediació associades a les exposicions itinerants de la Xarxa de Museus Locals i a les actuacions impulsades des de la Xarxa d'Arxius Municipals, tant aquelles que s'adrecen al públic més general com les que posen el focus en col·lectius amb discapacitat o necessitats especials.
- Dissenyar i dur a terme processos de mediació i innovació educativa al Palau Güell per acompanyar i enriquir l'experiència de visita així com garantir l'accés al coneixement d'aquesta obra singular de Gaudí. Paral·lelament, es millorarà l'oferta d'activitats del Palau tenint en compte la diversitat dels usuaris i els seus interessos. Aquestes actuacions s'emmarquen en el nou plantejament del Palau arran del projecte d'ampliació de l'equipament.
- Mantenir i reforçar l'aposta pel programa Anem al Teatre, que promou l'Oficina de Difusió Artística (ODA) i ofereix espectacles d'arts escèniques i musicals als alumnes d'educació infantil, primària, secundària, batxillerat i cicles formatius. La programació, seleccionada per una comissió d'experts, destaca per la qualitat artística i idoneïtat pedagògica de les obres per a cada nivell educatiu. Totes les obres tenen la seva guia didàctica i es limita l'aforament dels espais escènics perquè els espectacles es puguin gaudir en condicions òptimes.
- Recuperar el programa Flipart de l'ODA, que acosta artistes i tècnics de les arts als centres educatius a partir de diverses tipologies d'activitats: els relats de vida de professionals de les arts escèniques, que els comparteixen amb l'alumnat; explicacions en primera persona de la trajectòria, formació i reptes per part de professionals dels diferents àmbits que fan possible la posada en escena dels espectacles, o bé els

«Monogràfics d'arts», que són sessions on els artistes donen a conèixer als alumnes diferents disciplines escèniques a partir de la posada en pràctica d'alguna d'elles.

- 24)** Incentivar els processos de mediació literària a les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals com a via per desenvolupar el gust per la llengua i la literatura en capes cada vegada més àmplies de la societat.

Els projectes de mediació literària de la XBM combinen l'activitat finalista amb els usuaris amb la capacitat dels professionals i el treball en xarxa a través d'una comunitat de pràctica.

En són exemples:

- Ficció en joc, que proposa treballar per construir un sistema de mediació cultural al voltant de la ficció digital a les biblioteques.
- Debat a bat, adreçat a adolescents i on es viatja per l'art, la literatura i la filosofia a través de l'àlbum il·lustrat.
- Laboratoris de Lectura, que implica les famílies en la promoció de la lectura i formació literària dels seus fills i filles.

- 25)** Potenciar les relacions de les biblioteques de la XBM amb la comunitat educativa.

Les biblioteques públiques treballen estretament amb les escoles i instituts, però es volen reforçar encara més aquestes col·laboracions amb les següents accions:

- Potenciar el paper de la biblioteca pública com a recurs d'informació per a la comunitat educativa, especialment en l'àmbit del treball de recerca (projecte SOS TR).
- Reimpulsar la col·laboració de les biblioteques amb el programa Nascuts per llegir, de foment de la lectura per a infants de 0 a 3 anys, que es desenvolupa conjuntament amb els centres d'atenció primària i les escoles bressol.

26) Incorporar també la mediació als processos de treball i relació amb col·lectius que estan en situació de vulnerabilitat o bé tenen necessitats específiques.

- Renovar l'aposta pel programa CulturaMENT, de suport a l'organització d'activitats culturals adreçades a persones amb malalties mentals i a aquells que en tenen cura. El programa posa el focus en aquelles persones que, pel fet de patir una malaltia mental, tenen més dificultats per accedir a la cultura. Es dona suport tant a accions culturals finalistes adreçades a les persones amb malalties mentals com a la formació i sensibilització dels equips cuidadors d'aquestes persones i dels equips d'atenció al públic dels equipaments culturals.
- Consolidar les relacions que s'estableixen entre l'equip de la Direcció del Palau Güell i les entitats, institucions culturals i iniciatives ciutadanes del barri del Raval de Barcelona. Gestió de les visites públiques amb especial incidència en el veïnat del barri (públic de proximitat) i els col·lectius amb necessitats específiques.
- Consolidar el procés d'incorporació de mesures d'accessibilitat funcional, sensitiva i cognitiva a les exposicions d'art contemporani promogudes per l'Oficina de Difusió Artística, així com a les exposicions del Palau Güell i dels museus de la Xarxa de Museus Locals (XML). En aquest context, destaca *La Mirada Tàctil*, programa de l'Oficina de Patrimoni Cultural que consisteix en fer accessibles les exposicions permanents dels museus de la XML als col·lectius amb dificultats visuals, ceguesa, al col·lectiu sord oralista i signant i a persones amb dificultat lectora.
- Acompanyar les biblioteques que presten servei en entorns d'alta complexitat. Les biblioteques són espais de relació i convivència que reflecteixen les tensions i contradiccions de la realitat dels barris i municipis a qui donen servei. L'objectiu és identificar criteris que puguin ajudar a preveure quins equipaments bibliotecaris poden presentar situacions de complexitat social i implicar els ajuntaments en actuacions de millora. Es treballarà per oferir eines als equips de treball i connectar la biblioteca amb els professionals en mediació que treballen als municipis, en coordinació amb el Servei de Convivència, Diversitat, Infància i Persones grans.

Àmbit 7

Cultura comunitària

Contextualització

Aquesta línia d'acció busca reforçar la cohesió social mitjançant el reconeixement del dret universal a la cultura i oferint experiències d'aprenentatge i de creació comunitària al conjunt dels municipis de la província de Barcelona.

Els programes vinculats a aquest eix abordaran reptes socials identificats per l'ecosistema local, aportant accés obert a coneixements nous i promovent formes innovadores d'institucionalitat. S'establiran aliances amb agents i entitats del territori i es teixiran col·laboracions que enriquiran l'aprenentatge i fomentaran el desenvolupament individual i col·lectiu amb el propòsit de contribuir a la construcció de societats més equitatives, democràtiques i sostenibles.

L'Àrea de Cultura té experiència en l'impuls d'iniciatives d'innovació social participativa, que han promogut la creativitat i la col·laboració comunitària per a la resolució de reptes col·lectius en els equipaments culturals de la província. Destaquen, entre d'altres, el programa BiblioLab, que es desenvolupa a la Xarxa de Biblioteques Municipals i que visualitza a la ciutadania el Model XBM, i Memòria en Xarxa, que és un projecte de la Xarxa de Museus Locals destinat a la recuperació de la memòria democràtica a través d'exposicions disperses en el territori, articulades a l'entorn de fets històrics i de les especificitats locals d'un llegat cultural comú.

Estratègia

S'interpel·larà el conjunt de la ciutadania perquè participi en la resolució de reptes socials a través de projectes de creació comunitària i cultural en espais escènics municipals, museus i arxius locals, centres d'art, centres cívics, a les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals i altres equipaments municipals.

L'acció cultural comunitària incrementa el capital social de la ciutadania i facilita processos de governança horitzontal que propicien la resolució de reptes locals i la millora de la qualitat de vida i el benestar.

Es posarà una especial atenció, a més, en les pràctiques que es porten a terme de manera col·lectiva pel seu valor en la formació i en el desenvolupament de comunitats actives, crítiques i innovadores, i també pels seus impactes positius en termes d'equitat, de vertebració territorial i de posada en valor d'expressions culturals diverses.

La gestió cultural comunitària opera sovint sobre recursos o béns comuns (projectes i programes culturals, espais naturals, equipaments culturals, patrimoni immaterial, dades digitals etc.) i el seu potencial transformador. En aquest sentit, la complicitat entre la pràctica cultural comunitària i les infraestructures, equipaments i recursos culturals de proximitat són un factor clau per al desenvolupament social dels barris, pobles i ciutats i el seu dinamisme cultural.

Accions de referència

- 27)** Impulsar Cultura Viva, programa obert de recerca i desenvolupament de projectes per reconèixer i afavorir espais de participació, circulació i coproducció cultural.

Cultura Viva serà un programa transversal que es planteja a partir de pràctiques i activitats concretes des d'una perspectiva comunitària artística o cultural. Cada projecte, procés de treball i recerca vinculada es desenvoluparà conjuntament amb part del teixit cultural dels municipis implementant noves fórmules de gestió i governança publicocomunitària.

Es plantegen diferents línies d'acció: l'ús de noves infraestructures per a les pràctiques ciutadanes (estudis de ràdio, espais de producció audiovisual, tallers artístics, etc.), noves metodologies per al reconeixement de memòries populars ciutadanes i programes que busquen afavorir la participació comunitària en la gestió i la presa de decisions. Aquesta acció arrencarà amb la identificació de punts de cultura, que es contemplin com a agents, entitats i comunitats del territori que despleguen estratègies en favor de la cultura, la participació i l'acció comunitària.

- 28)** Desenvolupament de projectes de ciència ciutadana a les biblioteques.

Aquests inclouran sempre que sigui possible l'administració pública (cercant el treball transversal dins de la Diputació de Barcelona amb els ajuntaments), la ciutadania i la universitat.

Bons exemples de projectes que s'han fet fins ara són *Llegim el riu*, projecte de ciència ciutadana on participen l'Àrea de Medi Ambient i l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona i es treballa per resoldre reptes de polítiques públiques al voltant de l'estat de les conques dels rius Llobregat i Besòs; De l'hort a la biblioteca, programa d'activitats i recursos perquè els usuaris de les biblioteques coneguin els productes de proximitat i puguin

dur una vida més saludable, i *Parcs i biblioteques, naturalment*, iniciativa on col·laboren la Gerència de Serveis de Biblioteques i la Gerència de Serveis d'Espais Naturals de la Diputació de Barcelona i que té per objectiu donar a conèixer el territori i el patrimoni natural i cultural.

29) Suport a projectes de creació comunitària.

Es preveu una convocatòria específica de suport a la creació comunitària a les biblioteques de la Xarxa de Biblioteques Municipals i mecanismes de suport a projectes comunitaris que es desenvolupin en equipaments de la Xarxa de Museus Locals, la Xarxa d'Arxius Municipals, el Circuit de la Xarxa d'Equipaments Escènics Municipals, altres equipaments municipals com centres d'art, centres cívics o centres culturals polivalents, o bé a l'espai públic, en espais privats o comunitaris.

La finalitat és la resolució de reptes socials mitjançant la creació comunitària, teixint aliances amb diversos agents de l'ecosistema local. En el cas de les biblioteques, els projectes han d'acompanyar-les en el procés de transformació del Model XBM de biblioteca pública.

Àmbit 8

Creació artística i literària

Contextualització

La mirada sobre la creació parteix del dret de les persones d'expressar-se a través de la creació, i també el dret a la protecció dels interessos morals i materials derivats d'allò que es crea. Per a l'Àrea de Cultura, treballar en la creació implica ampliar la perspectiva per incidir en els processos creatius -individuals i col·lectius- en el seu conjunt per abraçar totes les fases i agents implicats, des de la concepció de les idees fins a l'exhibició o la publicació i la difusió, passant per l'elaboració, els moments d'assaig i error, etc.

La creació artística i literària, com a conjunt de pràctiques, té la capacitat d'implicar de forma activa els agents culturals -però també persones i col·lectius de tot tipus- amb la cultura a través de la participació ciutadana. Aquests processos contribueixen de manera rellevant a l'educació de les persones i la comunitat i a la formació de la seva capacitat crítica, i afavoreixen el pas cap a societats madures, conscients i orgulloses de la seva diversitat, respectuoses i responsables amb les altres persones i amb l'entorn. No es pot concebre la transformació social cap a la consecució dels ODS sense una participació activa de la ciutadania: és en aquest sentit que la ciutadania està al centre del disseny de l'actuació de l'Àrea de Cultura per afavorir la creació i la participació cultural.

Estratègia

Per incidir en l'àmbit de la creació s'ha dissenyat el *projecte transformador COCREA*, que comprèn una part important de l'actuació prevista en aquesta matèria. El projecte, que buscarà sempre la col·laboració i la implicació dels municipis, s'adreça al teixit cultural i artístic local. La vocació a mitjà i llarg termini és contribuir a la construcció d'un sistema articulat, global i coherent d'impuls de la creació.

Aquest és un projecte ambiciós i complex en el qual intervenen múltiples actors i amb algunes iniciatives remarcables en funcionament. És per això que es farà de la mà de les institucions i entitats que actualment estan treballant en l'àmbit de la creació, perquè que les accions d'uns i altres es complementin, es reforcin mútuament i aportin valor afegit al teixit català dels agents i els espais de creació.

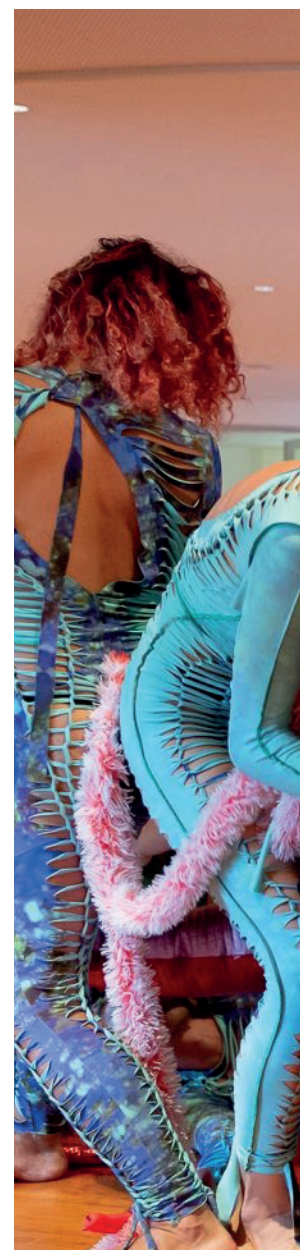
COCREA, el nou projecte transformador de mandat, es planteja com a un programa transversal i té per objectiu principal promoure la creació artística i literària als municipis des de la defensa dels drets culturals.

El projecte té com a objectiu principal promoure la creació artística i literària als municipis en el marc de la defensa dels drets culturals i el desenvolupament cultural. Per fer-ho es planteja un seguit d'acions que fomenten la creació artística i cultural innovadora, la difusió del coneixement i el pensament crític i la creació de xarxes de col·laboració entre els agents culturals locals.

Accions de referència

- 30)** Definir, conèixer, articular i donar suport als espais que acullen i acompanyen processos de creació artística i literària al territori de la demarcació de la Diputació de Barcelona.
- Una de les primeres actuacions previstes en l'àmbit de la creació és un estudi per analitzar els mecanismes de suport a la creació i la producció cultural que existeixen a la província de Barcelona i que articuli propostes de futur per complementar i reforçar les iniciatives existents. Aquest treball permetrà, a més, acotar el concepte d'espai de creació en el context d'actuació de la Diputació, identificar aquests espais, copsar les seves característiques, detectar-ne les necessitats principals i conèixer també les comunitats creatives que existeixen i actuen al territori.
 - Definir una xarxa d'espais de creació a la demarcació de la Diputació de Barcelona a partir dels resultats de l'estudi per a la identificació d'espais i agents que es dediquen a la creació artística i literària. El projecte es desenvoluparà de manera transversal entre la Gerència de Serveis de Cultura i la Gerència de Serveis de Biblioteques, i es buscarà la col·laboració dels ajuntaments així com dels mateixos espais de creació i els agents i col·lectius del territori que treballen en aquest àmbit. Aquesta xarxa canalitzarà el suport a la creació i al mateix temps facilitarà mancomunar recursos, l'intercanvi d'experiències i la gestió d'interessos comuns entre els equips a càrrec d'aquesta tipologia d'equipaments.
 - Un cop es determinin els requisits d'adhesió i es tingui una proposta de mecanismes de suport que oferirà la xarxa d'espais de creació, es farà una prova pilot amb un nombre limitat d'equipaments amb l'objectiu de testar l'eina sobre el terreny i poder-hi introduir els canvis necessaris per garantir-ne un funcionament òptim.

31) Conceptualitzar i impulsar una línia d'actuacions de suport a la creació que englobi tant creadors individuals com col·lectius o companyies.

- Impulsar un programa pilot de residències artístiques i literàries en espais municipals o bé de la mateixa Diputació de Barcelona que actualment estan buits o sense un ús definit. L'Àrea de Cultura determinarà quins d'aquest espais reuneixen els requisits necessaris per acollir residències artístiques i literàries, i s'elaboraran plans d'usos i propostes de contingut. L'objectiu és poder engegar residències artístiques i literàries al territori impulsades directament per la Diputació en col·laboració amb els municipis on s'ubiquin els equips. En primera instància, s'impulsaran un o dos projectes pilot que serviran per testar el projecte ajudaran a definir el seu desenvolupament posterior.
- Encetar col·laboracions amb l'Institut Ramon Llull per a la projecció internacional i intercanvis culturals d'escriptors i creadors catalans.

Eix Innovació i coneixement

Aquest tercer eix està dedicat a potenciar la capacitat de les institucions per impulsar i donar suport a processos d'innovació que, mitjançant projectes, eines i programes, donin resposta als reptes que planteja el desenvolupament dels drets culturals en un sentit ampli: la tensió entre incumbències i competències, l'ús eficient dels recursos, el desplegament d'estratègies digitals obertes o la generació de xarxes per compartir experiències i possibles estratègies col·laboratives.

La innovació cultural forma part de les respostes col·lectives que generem com a societat vers els principals reptes que tenim. En aquest sentit, el dret al coneixement i a la informació s'alineen amb els drets culturals per fomentar la capacitat crítica, les identitats diverses i la convivència.

Des d'aquesta perspectiva abordem també el dret a la informació i al coneixement que juga un paper fonamental al referir-se a la forma en què les persones es poden relacionar amb el seu entorn cultural, les seves tradicions, valors, creences o activitats socials que les envolten i adquirir una mirada coneixedora i crítica. Aquest és avui un element significatiu per garantir la convivència i combatre els discursos d'odi i l'estigmatització de la diferència.

La creació de projectes vinculats a l'*open data* i la democratització de la informació (com ús de dades obertes en arxius i col·leccions públiques), programes per afavorir la creació de comunitats d'aprenentatge intermunicipals, o la programació d'esdeveniments on posar en comú mirades i experiències sobre el paper de la cultura en la construcció de ciutadania són alguns dels àmbits d'intervenció que conformen aquest eix.

Àmbit 9

Innovació institucional

Contextualització

Una societat canviant requereix organitzacions flexibles, que puguin adaptar-se a les circumstàncies en cada moment i que revisin la seva coherència i les formes d'actuació en funció de les necessitats -també canviants- de l'entorn, amb tota la seva diversitat. En aquest context, la innovació esdevé una necessitat que cal afrontar a diversos nivells i amb estratègies específiques. La innovació institucional és, per tant, el conjunt de canvis que s'han de produir en les institucions quan canvia la societat, però també les persones, les seves accions i les maneres de relacionar-se entre elles i amb les institucions. La innovació institucional és, de fet, un procés social.

Les institucions culturals públiques, per la seva part, són eines fonamentals en el reconeixement i l'impuls dels drets culturals. Sovint disseminades pel territori, representen nodes amb un potencial d'interacció social de gran envergadura. Amb l'objectiu de reconèixer la trajectòria de cadascuna i d'impulsar-les com a organismes vius en favor d'aquesta interacció institucional i social, l'Àrea de Cultura de la Diputació facilita processos i recursos per potenciar les capacitats existents i propiciar-ne de noves.

Estratègia

Amb la complicitat i sabers acumulats dels actuals equips gestors, els vectors principals dels nous processos d'innovació institucional seran, com amb la resta d'àmbits d'aquest pla, la cerca d'eines per potenciar l'accés als recursos existents i, alhora, propiciar metodologies de participació dins dels programes funcionals tant de l'entramat institucional i del teixit cultural com del conjunt de la ciutadania.

CULTURA 311+ aposta per una nova institucionalitat que reconegui el valor públic d'administracions, entitats i comunitats locals que aposten pel desplegament dels drets culturals i que necessiten eines pel seu impuls i articulació.

L'obertura de projectes i equipaments culturals a altres àmbits de l'acció pública i a la ciutadania, l'impuls de les relacions intermunicipals i de noves xarxes de col·laboració o la relectura dels relats i dels discursos institucionals amb una mirada crítica, que incorpori la veu i la mirada dels col·lectius que històricament han estat a la banda dels oprimits, són algunes de les actuacions que preveu impulsar l'Àrea de Cultura en el marc de la innovació institucional.

Accions de referència

32) Dissenyar i engegar el projecte Expandir el Palau.

Durant l'any 2025 s'iniciaran els treballs de definició dels nous programes museològic i museogràfic del Palau Güell, que inclouran la creació d'un programa de reflexió sobre cultura, arquitectura i espai públic amb mirada decolonial i vetllaran per aprofundir

en les relacions amb el seu entorn més immediat -el barri del Raval de Barcelona- i per contribuir al desenvolupament dels drets culturals. També es faran les gestions oportunes per iniciar el procés de remodelació de l'edifici amb l'objectiu que esdevingui un espai de referència de la figura, l'obra i el pensament d'Antoni Gaudí.

33) Impulsar amb el projecte Pati Manning-Pati Cultural un reposicionament estratègic del Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) i de la seva seu al Pati Manning per obrir les portes al sector cultural i fomentar la reflexió sobre les polítiques culturals contemporànies. Amb aquest programa es consolida un espai de trobada i intercanvi d'idees per a professionals i agents culturals, que reivindica la trajectòria del CERC com a referent en la innovació i la recerca en polítiques culturals.

- Organitzar al Pati actes vinculats a la gestió cultural i a les polítiques locals de cultura, com ara presentacions de llibres, debats o petits espectacles adreçats a tècnics municipals de cultura i professionals de la gestió cultural.
- Obrir el Pati Manning a les organitzacions del sector cultural perquè hi puguin organitzar accions públiques vinculades a la seva activitat.
- Aprofundir en la col·laboració amb les organitzacions que tenen la seva seu a la Casa de la Caritat (Associació de Professionals de la Gestió Cultural de Catalunya -APGCC, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona -CCCB- i Consorci Universitat Internacional Menéndez Pelayo Barcelona-Centre Ernest Lluch -CUIMP) per organitzar esdeveniments conjunts i en col·laboració amb col·lectius de l'entorn més immediat i del territori.

34) Generar un espai de debat i reflexió sobre equipaments i infraestructures per a la participació cultural per pensar i debatre rols, objectius, mecanismes de funcionament, estratègies compartides i accions complementàries entre les diverses tipologies d'equipaments culturals de proximitat que acullen o poden acollir iniciatives ciutadanes, com ara centres culturals polivalents, biblioteques, museus locals, espais escènics, arxius, espais joves, llars d'avis o fins i tot el carrer.

- Reprendre la línia de treball sobre equipaments i infraestructures per a la participació cultural encetada pel CERC en el mandat anterior amb l'objectiu d'acompanyar els municipis en la tasca de pensar i reorientar aquests espais, i especialment els centres culturals polivalents.
- Dissenyar i coordinar la creació d'una xarxa de centres culturals polivalents que faciliti mancomunar recursos, la comunicació, l'intercanvi d'experiències i la gestió d'interessos comuns entre els equips municipals a càrrec d'aquesta tipologia d'equipaments.

- 35)** Expandir el Model XBM a les biblioteques de la xarxa, adaptant els serveis, els espais i les col·leccions a les noves necessitats de la ciutadania i avançant en els serveis digitals i tecnològics de les biblioteques. El Model XBM, basat en referents internacionals però adaptat a la nostra realitat local, marca el camí cap a la biblioteca del futur, conservant-ne l'essència però innovant en les metodologies.
- 36)** Impulsar estudis de desenvolupament de les polítiques culturals que incorporin les demandes de la societat actual en continu canvi, com per exemple com incorporar la mirada de gènere, la sostenibilitat o la inclusió a les institucions i a la promoció cultural.

Àmbit 10

Articulació internacional

Contextualització

La connexió internacional és fonamental per apropar l'acció de l'Àrea de Cultura a altres realitats i adquirir o compartir eines, metodologies i experiències que permetin enfortir les polítiques culturals.

Els drets culturals constitueixen un element central en aquesta articulació internacional. La Diputació de Barcelona, a través de l'Àrea de Cultura, cerca garantir aquests drets tant a escala local com internacional, promovent una cultura inclusiva i accessible per a tothom.

En aquest context, la participació activa de la Diputació de Barcelona en xarxes internacionals de cultura, patrimoni i biblioteques és clau per promoure els drets culturals. Aquesta participació permet no només aprendre de les experiències d'altres regions i impulsar projectes comuns, sinó també compartir el model de gestió cultural de la província de Barcelona, facilitant la innovació en les polítiques culturals i reforçant el compromís de la Diputació amb la diversitat cultural.

Estratègia

Mitjançant la col·laboració amb altres regions i països, es treballaran reptes comuns i es promourà l'enriquiment mutu de les comunitats participants, l'intercanvi cultural i el desenvolupament sostenible a escala global. La internacionalització de l'acció es materialitzarà en el codisseny i execució de projectes de cooperació internacional, l'organització de jornades i congressos, la participació en xarxes i comunitats professionals i la participació en estades i intercanvis professionals.

La participació en xarxes internacionals permet aprendre, intercanviar coneixement i experiències amb organitzacions d'arreu, així com impulsar projectes comuns que contribueixin al desplegament internacional dels drets culturals.

L'organització de jornades i congressos, a més d'afavorir l'intercanvi i actualització de coneixements entre els participants, permetrà posar en valor l'expertesa i els models de treball desenvolupats a la província de Barcelona en l'àmbit de la cultura i mostrar-les a professionals de tot el món, la qual cosa n'afavoreix la projecció internacional.

Accions de referència

37) Organitzar jornades i congressos que promocionin la demarcació com un referent internacional de la innovació cultural.

Entre d'altres, l'Àrea de Cultura organitzarà, en col·laboració amb altres institucions:

- El Congrés Internacional de Biblioteques al voltant dels drets culturals, democràcia i lectura pública (Barcelona, 2024).
- El Congrés Nacional de Bibliobusos (Vic, 2024).
- El Congrés Internacional d'Arxius (2025).
- La segona edició de Culturòpolis, una trobada internacional per reflexionar i debatre sobre els drets culturals, per pensar i aprendre sobre com es concreten i per imaginar i trobar mecanismes que els impulsin i els garanteixin (Barcelona, 2025). Culturòpolis coincidirà amb Mondiacult 2025, amb l'objectiu de facilitar un espai alternatiu per a les institucions locals i per al conjunt del teixit social i cultural que treballen pel reconeixement i desenvolupament dels drets culturals.

→ La commemoració del centenari de la mort d'Antoni Gaudí (Any Gaudí, 2026).

38) Promocionar i acompanyar els municipis en projectes internacionals de cooperació cultural:

→ L'any 2024, les biblioteques de Cerdanyola i Manresa participen juntament amb les biblioteques d'Aarhus, Berlín i Londres en el projecte Build the Change impulsat per LEGO i vinculat a la sostenibilitat, i les Biblioteques de Terrassa participen a *The Europe Challenge: Libraries, Communities and Democracy* amb un projecte inclusiu.

39) Potenciar la presència de l'Àrea de Cultura en organismes i xarxes internacionals com Ciutats i Governes Locals Units (CGLU) i el Consell Internacional dels Monuments i Llocs Històrics (ICOMOS).

La Gerència de Serveis de Biblioteques continuarà col·laborant amb la IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), formant part de diverses seccions i grups de treball.

40) Fomentar el desenvolupament cultural i dels drets culturals en altres països mitjançant la participació en projectes de cooperació i solidaritat internacional. En aquests sentit, i abordant els drets culturals com a part substancial dels drets humans, desenvoluparem i ens vincularem a projectes al servei de la cultura de la pau i la lluita contra els discursos d'odi a escala global.

Àmbit 11

Comunitats d'aprenentatge

Contextualització

Les comunitats d'aprenentatge tenen el seu origen en la pràctica educativa i es basen en els principis de la inclusió, la igualtat i el diàleg, així com en l'existència d'objectius comuns i reptes que es poden abordar de manera compartida. Les comunitats d'aprenentatge són espais participatius, horitzontals i sostinguts en el temps des d'on es genera coneixement compartit a partir de l'expertesa dels diversos agents que hi participen. Així doncs, impliquen totes les persones que, de forma directa o indirecta, influeixen en el plantejament, la planificació i l'execució d'un projecte.

Un dels principals actius de la Diputació de Barcelona és precisament el treball en xarxa i, en el cas de l'Àrea de Cultura, l'establiment de relacions amb els equips locals de cultura i la posada en contacte de persones que, des de municipis diferents, es dediquen a activitats molt similars, que s'enfronten a casuístiques semblants i que, per tant, comparteixen reptes, objectius i interessos. A més, aquestes persones compten amb una gran expertesa i potencialitat a l'hora de compartir, complementar i enriquir els seus coneixements.

Estratègia

L'Àrea de Cultura aposta per generar comunitats d'aprenentatge i de pràctica com a oportunitat per compartir i comunicar els coneixements i transformar-los en accions i projectes, i ho treballarà amb un doble enfocament, intern i extern.

Des del punt de vista intern, es buscarà incidir i innovar en les formes de treball de l'Àrea amb l'objectiu d'aprofundir les relacions entre els equips de les dues gerències de l'Àrea i incorporar maneres de treballar més transversals, obertes i col·laboratives que permetin compartir el coneixement i l'expertesa que es genera en cadascuna de les accions.

CULTURA 311+ aposta per generar comunitats d'aprenentatge transversals i estables que incorporin actors diversos i la veu dels referents territorials per generar coneixement i estratègies compartides.

Paral·lelament, es posa el focus al territori, en els espais d'aprenentatge i d'intercanvi amb els referents municipals de cultura i amb el sector cultural.

Accions de referència

- 41)** Potenciar el treball en xarxa de regidors, tècnics municipals i professionals de la XBM amb l'acompanyament dels equips de l'Àrea de cultura.
- Potenciar els Cercles de Comparació Intermunicipals de biblioteques, museus, arxius, espais escènics i serveis culturals en col·laboració amb el Servei de Programació de l'Àrea de Serveis Generals i Transició Digital, com a espais d'intercanvi, reflexió i millora de processos.
 - Potenciar també els fòrums de regidors de cultura amb cicles de debats, espais de reflexió conjunta i d'intercanvi d'experiències al voltant de temàtiques culturals rellevants per als ajuntaments en el context dels equipaments i serveis culturals.
 - Promoure els intercanvis entre professionals dels ajuntaments -les trobades de caps i tècnics de cultura- i de la XBM per afavorir la transferència de coneixement entre iguals i l'aprenentatge permanent basat en l'aprofitament del talent, habilitats i capacitats dels equips.
 - Potenciar els projectes de la XBM que s'elaboren a partir de comunitats d'aprenentatge dels seus professionals per garantir el desenvolupament professional així com l'equitat territorial.
- 42)** Seguir alimentant i actualitzant el Banc de Bones pràctiques de projectes culturals amb l'objectiu de fer-ne un web de referència específic per a projectes culturals de la demarcació de Barcelona. Al banc s'hi recullen aquells projectes i iniciatives del territori que destaquen pel seu paper en la promoció dels drets culturals perquè puguin inspirar altres projectes, provocar rèpliques, més idees i altres bones pràctiques. Es tracta, en definitiva, de compartir coneixement per estimular i sumar. El Banc de Bones pràctiques en cultura és un projecte compartit entre la Gerència de Serveis de Biblioteques i la Gerència de Serveis de Cultura.
- 43)** Organitzar la 20a i 21a edicions de les jornades Interacció.
- El CERC organitza, amb una periodicitat biennal, les jornades Interacció, que s'han consolidat com el punt de trobada entre els responsables i professionals de la cultura i un referent de debat i aportació d'idees en aquest àmbit. Com a espai

de trobada, Interacció ha sabut agrupar polítics, gestors, creadors, pensadors i investigadors tant del sector públic com del privat i associatiu. La presència de figures internacionals de primera línia i la qualitat de les sessions és un tret d'identitat d'aquesta iniciativa de l'Àrea de Cultura, que ja compta amb una dilatada història que es remunta a l'any 1984.

→ Els anys 2025 i 2027 tindran lloc noves edicions de les jornades amb l'objectiu de reforçar-ne el posicionament com altaveu dels debats de les polítiques culturals i el món local en el context actual.

44) Posicionar el Centre d'Informació i Documentació (CIDOC) del CERC com a biblioteca especialitzada de referència en polítiques i gestió cultural. El CIDOC funciona ininterrompudament des de 1986 i té un fons de més de 15.600 referències entre publicacions periòdiques, monografies, articles i documents tècnics, ja sigui en paper o en format digital.

→ Seguir ampliant, gestionant i difonent el fons -en paper i digital- del CIDOC amb tot tipus de documentació sobre els aspectes socials, econòmics, polítics i tecnològics de la cultura, les arts i el patrimoni.

→ Acompanyar i orientar les consultes dels tècnics de la corporació, tècnics municipals i càrrecs electes, així com dels professionals del sector, ciutadania, institucions i empreses interessades en la recerca sobre polítiques i gestió cultural.

→ Promoure la col·laboració amb els grups de recerca i investigadors culturals de l'àmbit acadèmic oferint-los el fons i la recerca bibliogràfica.

- Impulsar la presentació de les publicacions i investigacions de l'àmbit dins del marc del programa Pati Manning-Pati cultural.
- Participar dels òrgans de cooperació entre centres especialitzats existents en l'àmbit autonòmic i estatal a fi d'establir xarxes de treball i col·laboració.

45) Reforçar les comunitats virtuals de la Diputació com a espais virtuals de trobada i d'intercanvi entre professionals.

- Comunitat virtual Interacció: Més enllà de la cita biennal amb les jornades, des de 2010 Interacció és també un espai de trobada a la xarxa, una comunitat virtual basada en l'intercanvi de coneixements i experiències amb esperit cooperatiu, al servei de les polítiques culturals locals. L'espai, gestionat per l'equip del CERC, és una font pública oberta, rica, intensa i diversa d'informació i recursos per al món de la gestió cultural i les polítiques públiques de la cultura.
- Les comunitats virtuals d'arxius i de museus estan concebudes per compartir coneixement, eines i experiències que ajudin a enriquir i difondre la tasca de la Xarxa d'Arxius Municipals i de la Xarxa de Museus Locals. Són eines obertes a totes les persones interessades i a investigadors, a més dels col·lectius de professionals de museus i arxius.
- La comunitat virtual de biblioteques (comunitatXBM) és un espai de treball cooperatiu obert a tots els professionals de la Xarxa de Biblioteques Municipals per comunicar-se, treballar en equip i generar coneixement. S'articula a partir de diferents grups de treball per a un objectiu comú.

46) Mantenir i reforçar els espais de capacitació i acompanyament professional, i especialment les jornades formatives i congressos, amb l'objectiu de fomentar la trobada de professionals, així com posar en valor l'expertesa i els models de treball desenvolupats a l'Àrea de Cultura i també per part dels ens locals de la província de Barcelona en l'àmbit de la cultura.

- Organitzar anualment les Jornades de la Xarxa de Museus Locals, que des de 1989 han anat posant sobre la taula els reptes més rellevants per als gestors dels museus locals i que han esdevingut un punt de trobada ineludible per a tot el sector professional que treballa a l'entorn del Patrimoni cultural i els museus locals.

- Organitzar, també una vegada per any, l'Espai Confluències, promogut per la Xarxa de Museus Locals com a espai de trobada, reflexió i intercanvi amb especialistes de sectors professionals i disciplines no relacionades de manera directa amb la museologia, amb la idea d'expandir la mirada i explorar possibles connexions amb aquests àmbits.
 - Vetllar per la continuïtat del Laboratori d'Arxius Municipals, jornada de debat i reflexió adreçada als arxivers municipals que s'organitza cada dos anys conjuntament amb la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya, l'Arxiu Municipal de Barcelona i l'Associació de Professionals de l'Arxivística i la Gestió de Documents de Catalunya.
 - Renovar l'aposta per la formació continuada per a responsables culturals territorials dels municipis. El CERC coordina el Programa de Formació de la Gerència de Serveis de Cultura, que dona resposta a les inquietuds, els interessos i les necessitats formatives dels responsables locals de cultura en els àmbits de la gestió cultural local, el patrimoni cultural i les arts escèniques i visuals.
 - Vetllar per l'oferta formativa adreçada al personal de la Xarxa de Biblioteques Municipals (XBM) i de la Gerència de Serveis de Biblioteques (GSB). La formació s'ha d'entendre no només com les accions formatives de caire més formal sinó també tots aquells recursos d'autoaprenentatge que es posen a disposició dels professionals.
 - Oferir beques o pràctiques a l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona per a estudiants i joves en procés de professionalització en l'àmbit de la gestió de la cultura.
 - Impulsar projectes de doctorat industrial que facin recerca aplicada dels diversos àmbits de treball de l'Àrea.
- 47)** Reorientar les formes de treball de l'Àrea de Cultura amb l'objectiu de transitar cap a unes dinàmiques més àgils i col·laboratives entre les dues gerències que la conformen, i també internament a cada una d'elles, que puguin superar les limitacions plantejades per un enfocament que històricament ha estat molt jeràrquic, i que promoguin la creativitat, la innovació, la cerca de sinèrgies i l'aprenentatge mutu com a motors de l'acció.

Àmbit 12

Democratització de la informació i dades obertes

Contextualització

La democratització de la informació i les dades obertes en l'àmbit de la cultura estan estretament lligades amb l'alfabetització mediàtica i informacional de la ciutadania. Només amb ciutadans més i millor informats i amb plena capacitat crítica, es poden generar societats més empoderades, democràtiques i participatives.

Les dades obertes són conjunts de dades que es posen a disposició de la societat perquè es puguin consultar, reutilitzar i crear, així, nous serveis que aportin valor, innovació i impuls econòmic i social. La Diputació té un [portal de dades obertes](#) que compta amb diversos conjunts de dades aportades per l'Àrea de Cultura: hi ha dades d'arxius, d'exposicions, d'elements patrimonials, de l'activitat de museus i espais escènics, de biblioteques i bibliobusos, etc.

L'Àrea de Cultura també lidera i coordina dipòsits digitals amb la participació dels ajuntaments com el Trencadís, que conté fons locals històrics i actuals conservats a les biblioteques de la XBM, o el portal Imagina per a la difusió de fons i col·leccions d'imatges dels arxius que formen part de la Xarxa d'Arxius Municipals. Dipòsits com aquests permeten difondre i universalitzar la cultura local.

A través de la democratització de la informació i les dades obertes, la Diputació de Barcelona garanteix els drets d'accés, participació i contribució a la vida cultural, facilita l'accés al coneixement i promou una ciutadania més informada i compromesa amb l'entorn cultural.

D'altra banda la producció i consum digital, així com la digitalització de les relacions personals i amb l'administració, fan que sigui més necessària que mai i l'alfabetització digital i l'accés gratuït als recursos digitals.

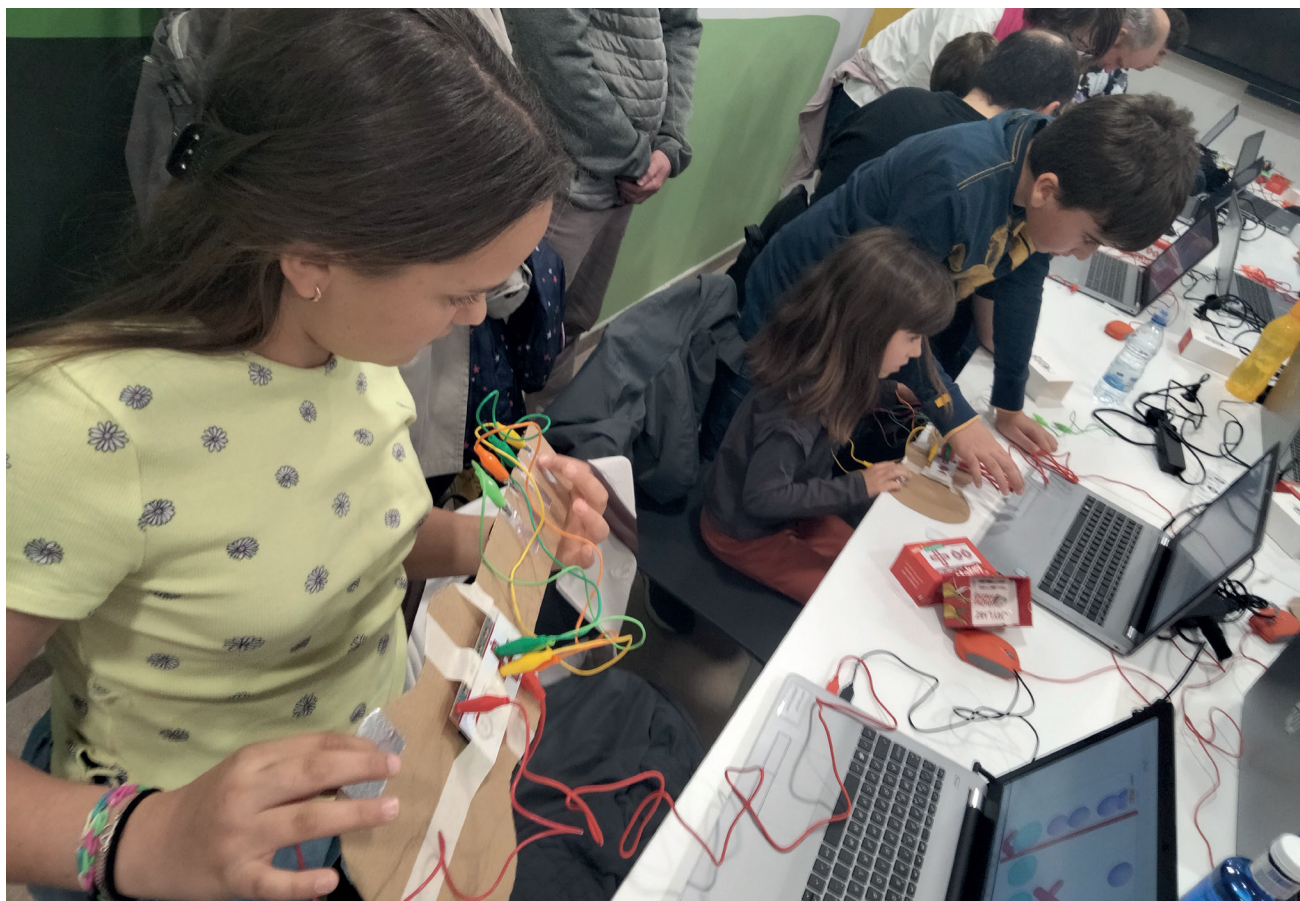
Estratègia

Es treballarà per a la universalització i democratització de la informació, per explorar noves formes de comunicació i circulació de dades, per conèixer als seus usuaris, per detectar demandes i necessitats i per identificar bones pràctiques i tendències emergents en digitalització i dades obertes. Per no deixar ningú enrere, es desenvoluparan també programes per combatre la bretxa digital, garantint la connectivitat i l'alfabetització digital de la ciutadania.

L'ús de dades obertes en l'àmbit cultural afavoreix l'accés a la informació pública i als arxius, fons i col·leccions per fomentar la circulació de recursos culturals i, alhora, la seva utilització en processos creatius, educatius o de transparència.

Al llarg del mandat es vol incentivar la innovació en el tractament de la informació i en la interacció amb la ciutadania, i facilitar l'accés i l'ús de les dades vinculades als fons locals que formen part de les xarxes d'equipaments de la Diputació.

Així mateix s'exploraran fórmules per abordar els debats sobre accés a la informació, la llibertat d'expressió i les tecnologies digitals, en un context d'aprenentatge al llarg de la vida en el qual tots els actors culturals són interpel·lats.

Accions de referència

- 48)** Obertura progressiva de les dades vinculades al treball i la recerca dels programes de l'Àrea de Cultura.
- Impulsar Arxius oberts, projecte de dades obertes que té per objectiu dissenyar una estratègia integral d'accés als dipòsits digitals d'arxius, museus i biblioteques, així com del Palau Güell i del fons historicoartístic de la Diputació. El projecte inclourà, a més, una estratègia de comunicació per donar-lo a conèixer entre els usuaris potencials de les dades i la ciutadania en general.
 - Impulsar l'obertura progressiva del conjunt de les dades que genera l'Àrea de Cultura (Cercles de Comparació Intermunicipals, enquestes d'hàbits culturals, o anàlisis de pressupostos, entre d'altres).
 - Continuar participant del projecte de dades obertes de la Diputació de Barcelona, que actualment compta amb diversos *datasets* gestionats per l'Àrea de Cultura, com ara un *dataset* d'elements de patrimoni cultural, una cartografia de l'inventari de patrimoni cultural, quadres de classificació i inventaris documentals dels arxius municipals, l'agenda d'activitats de biblioteques o bibliobusos o les seves adreces i dades de contacte, entre d'altres.
- 49)** Completar la cobertura territorial dels Mapes de Patrimoni Cultural, inventaris que recullen tots els elements de patrimoni immoble, moble, documental, immaterial i natural d'un municipi. Els Mapes de Patrimoni són eines de coneixement i de gestió d'accés obert als ajuntaments i al conjunt de la ciutadania, que es poden consultar al web patrimonicultural.diba.cat. Actualment el 76 % de municipis de la província de Barcelona (236 municipis) disposen de mapa de patrimoni acabat o en curs.
- 50)** Fomentar l'esperit crític i una societat millor informada mitjançant programes d'alfabetització informacional a les biblioteques de la XBM:
- *Altres veus*: cicle de conferències en format tant presencial com virtual, que tracta temes d'actualitat.
 - *Entre línies*: projecte de desinformació i verificació digital que capacita els professionals de la XBM perquè pugin realitzar tallers de sensibilització amb la ciutadania.
 - El que jo sé: tallers intergeneracionals en desinformació sobre la Unió Europea. Aquest és un projecte en col·laboració amb la Direcció de Relacions Internacionals de la Diputació de Barcelona i la Comissió Europea.

51) Combatre la bretxa digital mitjançant programes d'alfabetització digital i l'oferta d'eines i serveis TIC a les biblioteques de la XBM. Exemples de programes i activitats que s'estan portant a terme són:

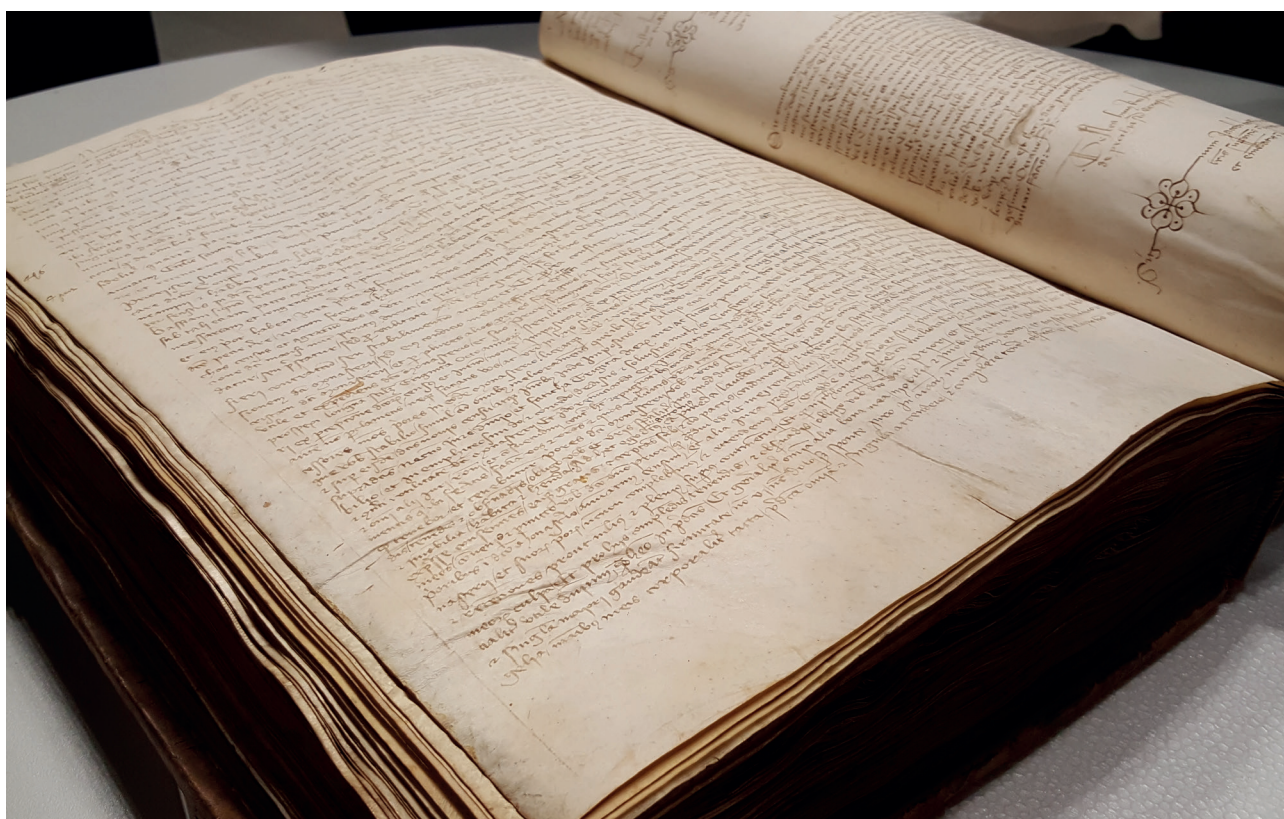
- *Connecta't*: tallers d'alfabetització digital i de tràmits amb l'administració electrònica.
- *Univers Internet*: projecte per reflexionar amb la ciutadania, de forma crítica i creativa, sobre el conjunt de tecnologies vinculades a Internet.
- *Labs portàtils tecnològics*: apropen la cultura *maker* als usuaris de les biblioteques mitjançant quatre mòduls (d'electrònica, robòtica, impressió 3D i talladora de vinil).
- Eines i serveis TIC: totes les biblioteques de la XBM ofereixen accés a Internet i ofimàtica (*Internet i +*) mitjançant ordinadors d'ús públic i tauletes, i accés a xarxa wifi gratuïta. La majoria també programen de forma regular cursos i tallers en l'àmbit de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

52) Explorar les possibilitats de la intel·ligència artificial en la gestió i millora dels serveis culturals.

- En col·laboració amb el Barcelona Supercomputing Center (BSC), s'està treballant en un sistema de recomanacions i millora de la gestió de la col·lecció de les biblioteques de la XBM. El sistema permetrà oferir recomanacions de lectura personalitzades basades en el coneixement dels usos que fan altres usuaris dels documents.
- Participar en el programa de governança de dades de la Diputació per a l'optimització de l'ús de les dades, que incorpora la intel·ligència artificial en els processos de treball.

53) Plataforma per a la circulació cultural en l'àmbit digital

L'Àrea de Cultura estudiarà la possibilitat de crear una plataforma digital de codi obert a nivell institucional. Aquesta ha de servir per a l'experimentació en nous formats audiovisuals i transmèdia donarà resposta, per una banda, a la necessitat dels equips i institucions municipals per desenvolupar eines obertes per als seus serveis i, alhora, servirà com a eina per al conjunt del teixit cultural per comunicar i fer circular els seus continguts sense dependre d'intermediaris vinculats a les grans plataformes digitals. El repte és oferir als ajuntaments i als creadors culturals de la província una alternativa a les actuals plataformes de continguts que els permeti tenir un retorn més just, des d'unes coordenades de l'economia digital justa, ètica, socialment responsable i de suport mutu.

Àmbit 13

Anàlisi i planificació estratègica

Contextualització

L'Àrea de Cultura té una llarga tradició en l'àmbit del pensament, la planificació i l'avaluació de les polítiques culturals en totes les seves dimensions. El Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC), però també l'Oficina de Difusió Artística (ODA), l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC), el Palau Güell i la Gerència de Serveis de Biblioteques (GSB) contribueixen a la creació de discurs en els seus respectius àmbits d'actuació.

Els criteris d'accessibilitat, equilibri territorial, eficiència, adequació i adaptació són bàsics en la planificació estratègica en el sector cultural. A més, el desplegament dels drets culturals requereix incorporar aspectes com l'equitat, la sostenibilitat, la mirada feminista i la de la diversitat.

Adicionalment, la complementarietat i transversalitat entre els diferents serveis i equipaments culturals és clau per ampliar-ne l'impacte: la col·laboració entre biblioteques, arxius, museus, teatres i altres centres culturals permet una millor gestió i optimització de recursos i facilita la creació de projectes compartits que aprofiten les fortaleeses de cada equipament.

Per planificar i prendre les millors decisions, és indispensable l'anàlisi i diagnosi prèvies realitzades a partir de l'avaluació dels serveis. En aquest sentit cal destacar la feina que es realitza de la mà dels Cercles de Comparació Intermunicipal (de Serveis Culturals, Espais Escènics, Museus, Arxius i Biblioteques), així com la que fan les oficines amb la recollida i l'anàlisi de dades de les diverses xarxes d'equipaments (la Xarxa de Biblioteques Municipals, el Circuit de la Xarxa d'Espais Escènics Municipals, la Xarxa d'Arxius Municipals i la Xarxa de Museus Locals).

Estratègia

L'estratègia de l'Àrea de Cultura en aquest àmbit es concretarà en l'assessorament als municipis en planificació i avaluació de la política cultural, l'assessorament i suport tècnic a la gestió, l'anàlisi de pràctiques i polítiques culturals, i els estudis de seguiment i avaluació.

S'impulsaran projectes i estudis orientats a conèixer la realitat cultural del territori i de les comunitats que els conformen, i es realitzarà un acompanyament personalitzat als municipis en processos d'innovació i planificació estratègica.

S'impulsaran projectes i es realitzaran estudis orientats a conèixer la realitat cultural dels municipis i de les comunitats que els conformen a partir de l'anàlisi de les seves actuacions. Ja sigui amb una mirada global o centrada en algun dels àmbits concrets de les polítiques culturals, aquests pretenen facilitar als responsables locals un seguit d'eines conceptuais i de coneixement del territori que els ajudin a la presa de decisions.

Així mateix, es realitzarà un assessorament i acompanyament personalitzat als municipis en processos d'innovació i planificació estratègica. Amb aquests processos es creen les condicions idònies perquè els municipis reflexionin sobre la seva situació, dissenyin amb consens l'escenari de futur desitjat i, d'acord amb això, defineixin les estratègies més adequades.

Accions de referència

54) Assessorament en planificació, gestió i avaluació de la política cultural. El programa d'assessoraments del CERC dona suport tècnic als ajuntaments en la definició, la planificació i el desenvolupament de polítiques i projectes culturals, en una modalitat d'assistència i de cooperació tècnica basada en la transferència d'informació, la producció de conceptes i la creació d'espais de reflexió. Aquesta metodologia es concreta en el ventall d'actuacions següent:

- Plans i projectes estratègics: plans d'acció cultural, plans d'equipaments culturals i altres documents estratègics.

- Eines i recursos per a la gestió cultural: plans d'usos d'equipaments culturals, diagnòstic de la dinàmica cultural, reglaments i propostes de gestió d'equipaments, anàlisis de costos i altres recursos específics.
- Informes d'avaluació i impacte: estudis d'impacte social d'esdeveniments i activitats culturals, anàlisis de polítiques culturals a partir de l'Agenda 21 de la cultura o en el marc dels ODS, avaluacions d'implantacions de plans d'acció cultural i altres informes específics.
- Acompanyament en processos i aplicació de polítiques culturals: suport en el desplegament de plans d'acció cultural, constitució d'espais de participació i nous projectes de desenvolupament cultural.

A més d'aquests recursos, s'inclourien en aquesta acció el suport que l'Àrea de Cultura ofereix en l'«Elaboració del Pla de lectura municipal», els «Estudis per a la creació, trasllat i ampliació d'equipaments bibliotecaris», l'assessorament i suport tècnic a arxius, museus i altres espais patrimonials i les actuacions de planificació estratègica d'equipaments escènics i musicals. Tots ells han estat exposats anteriorment en altres àmbits d'aquest pla estratègic.

55) Oferir als responsables municipals eines, estudis i anàlisis per a l'avaluació i millora dels serveis culturals.

- Recollir, tractar i posar a disposició d'ajuntaments, investigadors i ciutadania dades estadístiques i indicadors que permetin avaluar l'estat i l'evolució de l'actuació de serveis i equipaments culturals.

- 56)** Posar a disposició dels municipis l'enquesta d'hàbits culturals i impulsar-ne una edició àmplia, que doni resultats representatius en termes locals i provincials. El model d'enquesta, llançat pel CERC el 2020, parteix d'un concepte ampli de participació cultural que engloba el consum cultural, però també la pràctica (individual i col·lectiva), la formació i la participació en la presa de decisions, i incorpora la perspectiva de gènere amb preguntes específiques i de manera transversal al llarg de tota l'enquesta. A més, fruit de la col·laboració amb la Secretaria Tècnica de l'Institut de Cultura de Barcelona (ICUB) durant la definició del model, l'enquesta és en bona mesura comparable amb la de drets culturals de l'Ajuntament de Barcelona.
- 57)** Participació en la definició dels serveis i la gestió de la nova biblioteca provincial de Barcelona

100

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura

Diputació de Barcelona

Comte d'Urgell, 187

08036 Barcelona

Tel. 934 022 271

www.diba.cat/area-de-cultura